

Etimologie Numismatica

Originea Numelor Monedelor Nationale

Termenul de numismatica provine de la cuvintul grecesc "nomisma", preluat apoi de romani sub forma de "nummus", dar si "nomisma/nomismatis" care inseamna moneda.

Cuvintul moneda provine de la un epitet al zeitei supreme romane Junona, sora si sotia lui Jupiter: Juno Moneta- adica "data-toarea de veste, cea care avertizeaza, vestește" ("monere" in latina inseamna "a instiinta"). Supranumele a fost adaugat zeitei datorita faptului ca a salvat Roma de invazia galilor prin alarma pe care au dat-o faimoaselor gaste de pe capitoliu, care-i erau consacrate. Templul ei din Roma era folosit si ca atelier monetar, piesele care se bateau aici erau denumite monete. In privinta formei corecte a cuvintului (moneta sau moneda) exista mai multe opinii. Numismatul Octavian Iliescu sustine ca forma corecta este moneta deoarece toate derivatele acestui termen sunt cu t in structura si nu cu d (monetar, monetarie) si in plus termenul moneta a fost reintrodus in limba romana in secolul XIX prin filiera rusa (pe legendele rublelor care au circulat in cele doua principate in prima jumatate a secolului XIX rusii au folosit termenul moneta). Cert este ca in DEX sunt trecute ambele variante ca fiind corecte.

In Grecia antica se utilizau pentru monede denumirile folosite pentru greutate, deoarece moneda reprezenta o greutate echivalenta in metal pretios. Astfel, se foloseau obolul (0,728grame), drachma de argint (6 oboli), staterul din aur (4 drachme), mina (60 drachme) si talantul (600 de drachme). Mina si talantul erau monede de calcul, corespondenta lor valorica se realiza in functie de greutatea metalului ce-l detineau. Primele monede romane (secolul V BC) au fost libra (327,45

grame) si uncia (27,28 grame) cu subdiviziunile lor, apoi in primele secole ale imperiului au aparut denarii din argint care valorau 10 asi si aureus din aur.

Numele monedelor nationale provin fie de la denumirea unor monede mai vechi care au circulat pe teritoriul respectiv, de la greutatea initiala a monedei respective, de la numele metalului din care era confectionata, de la anumite inscripuri sau simboluri de pe ea fie chiar de la denumirea tarii respective ori a unui erou national.

In continuare, prezentam in ordine alfabetica denumirile monedelor nationale aflate in circulatie in decursul secolului XX si etimologia lor, iar uneori si a monedei divizionare, fara pretentia de a epuiza subiectul. De altfel, la unele monede nationale nu am putut descoperi originea cuvintelor alese pentru a denumi respectiva moneda, asa ca nu au mai fost trecute in lista.

Afghani - denumirea monedei nationale a Afghanistanului deriva chiar din numele tarii. 1 afghan = 100 puli (pul la singular). Pul este un cuvint persan care inseamna bani.

Aksa - a fost moneda nationala a Republicii Populare Tuva, intre 1921 si 1944 cind aceasta a fost incorporata fostei URSS. In tuvianiana si in alte limbi turcice aksa inseamna ban.

Ariary - Madagascar. Denumirea provine de la o moneda din secolul XVII care valora 720 de variraiventy. In prezent 1 ariary = 5 iraimbilaja.

Auksinas - Lituania, derivat din auksas adica aur in lituaniana.

Austral - veche moneda nationala a

Opinie

Romania este una din putinele tari care nu are nici o revista pentru colectionari, nici macar site-uri prea bune. O asemenea revista nu exista si pentru ca multi au asteptat ca altii sa o faca. Noi ne-am saturat sa asteptam, asa ca am facut-o chiar noi. Vom incerca sa avem materiale din cat mai multe domenii. De aceea va rugam pe voi, cititorii acestei reviste, sa ne trimiteti orice articol despre monede, bancnote, decoratii, medalii, actiuni, jetoane, insigne, uniforme sau orice alt domeniu.

 Colectionarul Roman

Revista editata de Dragos Baldescu si Aldor Balazs

Numerele mai vechi ale revistei pot fi gasite la:

WorldWar2.ro

Argentinei între 1985 și decembrie 1991, cuvânt derivat din latinescul "australis" care înseamnă sudic.

Baht - Thailanda, unitate de măsură a greutății aurului (1 baht=15,244 grame). Baht a devenit moneda națională în 1940 fiind introdusă de regele Chulalongkorn. Până în 1940 moneda națională a Thailande era tical, tot o unitate de greutate. Un baht se divide în 100 satang. Satang este un cuvânt compus, format din "sata" -care înseamnă sută și "anga"-parte, bucată.

Balboa - Panama, derivat de la numele exploratorului spaniol Vasco Nunez de Balboa (1475-1517), care a descoperit Oceanul Pacific.

Birr - Etiopia. În limba amharică, o limba semitică vorbită de populația din regiunea central-nordică a Etiopiei, birr înseamnă "a fi alb", dar și argint. Birr a fost, de asemenea, numele local dat thalerilor Mariei Theresa care au circulat în zonă în secolele XVIII-XIX. În 1894 Menelek II a emis o monedă de argint numită birr care era echivalenta thalerului austriac.

Bolívar - Venezuela, denumire inspirată de numele revoluționarului Simon Bolívar (1783-1830) cel care a fondat Bolivia în 1825.

Cedi - Ghana, în limba populației akan, cedi este denumirea dată unei specii de scoică (cowrie) asemănătoare ghiocului care a fost folosită pe post de bani. 1 Cedi=100 pesewa. Pesewa provine de la pesewabo, cuvânt în limba akan care denumește semințele unei plante autohtone. În trecut era o unitate de greutate pentru cantități foarte mici de aur.

Colon - Salvador, Costa Rica -numele vine de la Cristobal Colon, numele spaniol al lui Cristofor Columb (1451-1506), cel care a descoperit America.

Cent - subdiviziune monetară utilizată în diverse țări și al cărui nume provine din latinescul "centum" -adică sutime. Cent-ul reprezintă a suta parte dintr-un Euro, sau dintr-un dolar în SUA, Canada, Australia, Noua Zeelandă, Barbados, Jamaica, Liberia, Singapore, Tivalu, Zimbabwe. Cent-ul este, de asemenea, a suta parte dintr-un shilling în Kenya, Somalia, Tanzania și Uganda, dar și dintr-un gulden în Surinam și în Olanda (până la introducerea euro), sau dintr-o rupee în Mauritius și Sri Lanka. Derivate de la cent și cu același înțeles sunt și următoarele subdiviziuni monetare: **Sen** (Indonezia, Malaesia, Brunei, Japonia, Cambogia), **sene** (Samoa de Vest), **seniti** (Tonga) și **sentí** (Estonia)

dar și **Centavo** (Chile, Columbia, Cuba, Mexic, Ecuador, Salvador, etc) **centesimo** (Uruguay, Panama), **Centimo** (Costa Rica, Paraguai, Venezuela), **Centime** (Elveția).

Cordoba - Nicaragua, sursă de inspirație a fost numele exploratorului spaniol Francisco Fernandez Cordoba (1475-1526) cel care a descoperit peninsula Yucatan.

Cruzado - a fost moneda națională a Braziliei între 1988 și 1990 (se divide în 1000 cruzeiros). Cruzado vine de la verbul portughez "cruzar" -a purta/a avea o cruce. Au existat mai multe monede portugheze din aur sau argint care au circulat pe teritoriul Braziliei și care aveau pe revers o cruce.

Cruzeiro - Brazilia, provine din cuvântul portughez "cruz"-cruce.

Dalasi - Gambia. Se pare că dalasi este denumirea dollarului în limba populației mandinka din vestul Africii.

Denar - Macedonia, derivat din "dinar".

Dinar - Moneda națională a mai multor țări fie din arealul fostei Iugoslavii (Bosnia-Herțegovina, Macedonia, Yugoslavia) fie țări arabe (Algeria, Libia, Libia, Bahrein, Irak, Iordania, Kuwait). Dinar vine de la cuvântul latin "denarius", ce s-ar traduce prin: "care conține 10" și a fost o monedă română de argint ce valora 10 asii. A fost emisă prima dată în 211 BC în timpul Republicii Romane.

Dirham - unitate monetară în Maroc, Emiratele Arabe Unite, dar și subdiviziune în Qatar și Libia. Dirham este forma arabă a cuvântului grecesc drachma.

Dime - binecunoscută moneda de 10 cenți americani (și canadieni) își trage numele de la cuvântul "disme" care în limba franceză veche însemna a zecea parte dintr-un întreg. Disme își are originea în latinul decima-zecime.

Dobra - St. Thomas și Principe, după o veche monedă portugheză din aur, doubloon (care valora pe timpul lui John V, 2 johannes). Dobra vine din "dobro" care înseamnă în limba portugheză veche-dublu.

Dollar - moneda națională a SUA dar și a multor altor țări și ținuturi autonome (Australia, Bahamas, Barbados, Belize, Bermuda, Antigua și Barbuda, Canada, Insulele Cayman, Insulele Cook, Grenada, Dominica, Montserrat, St Vincent și Grenadines, St. Kitts și Nevis, St. Lucia, Guyana, Anguilla, Fiji, Hawaii, Hong Kong, Jamaica, Liberia, Noua Zeelandă, Panama, Singapore, Trinidad Tobago, Zimbabwe, Insula Solomon). Totul a plecat de la thaler, prescurtare la Joachimsthaler o celebră monedă de argint batută începând cu 1519 în orașul Joachimsthal din Boemia Occidentală, (unde existau mai multe mine de argint) și care avea pe ea efigia sfântului Joachim. Joachimsthal înseamnă, de fapt, valea lui Joachim ("tal" în germană se traduce prin "vale"). Astăzi, Joachimsthal, devenit Jachymov, se află pe teritoriul Cehiei.

Dollarul a ajuns în SUA prin filiera spaniolă. Monedele peso (din argint de calitate ca și thalerii) bătute de spanioli (peso era divizat în 8 reali) au circulat atît în coloniile spaniole cît și în cele engleze. Englezii au botezat această monedă din argint Daler, apoi Dolar, denumire inspirată de talerul care circula în Boemia Occidentală și cu care aceștia erau familiarizați.

Primii dolari au aparut pe teritoriul viitoarelor SUA in 1775, in timpul razboiului de independenta, si au devenit moneda nationala a SUA in 1792.

Semnul de identificare a dollarului, \$, se scria la inceput 8, amintind ca dolarul spaniol (peso) valora 8 reali (vezi si explicatiile de la peso). Cele doua linii verticale din simbol se pare ca semnifica coloanele lui Hercule care apareau pe dolarul batut in Mexic.

Canada a adoptat dolarul si sistemul zecimal in 1858, Australia in 1966 iar Noua Zeelanda in 1967.

Alte denominatii derivate din thaler: tolar (Slovenia) talari, talero, daalder, rijksdaalder, riksdaler, rixdaler.

Dong - Vietnam, ad litteram, ad litteram in vietnameza inseamna cupru.

Drachma - De-a lungul istoriei numele de drachma a fost purtat de o multitudine de monede emise de diversele state/orase/colonii grecesti. Drachma a fost emisa pentru prima data in jurul anului 450 BC in Athena si Aegina. Cel mai cunoscut simbol al drachmei grecesti este cu siguranta bufnita (aparuta prima data pe o tetradrachma atica ca simbol al zeitei Athena), a care-i imagine a fost pastrata si pe reversul monedei de 1 euro grecesc. In Grecia moderna drachma a fost introdusa ca moneda nationala in 1832 iar 2001 a fost inlocuita de euro. Cuvintul drachma provine de la verbul "dratto" care in limba greaca veche inseamna "a insfaca o mana de...". Initial, o drachma desemna o mana de 6 ("drax" in limba greaca) oboli/obeloi/obeliskoi, astfel fiind denumite niste frigarui/sageti din fier utilizate ca moneda in schimburile comerciale. Mai tirziu o drachma a devenit o unitate de greutate a argintului (de circa 4,36 grame), apoi o moneda de argint care valora 6 oboli. Subdiviziunea drachmei a fost lepton/lepta/lepto iar cuvintul inseamna mic, subtire. Lepta a desemnat intotdeauna o moneda cu valoare mica.

Dram - Armenia, este derivat din drachma si in limba armeană inseamna bani.

Euro - Uniunea Europeana, derivat de la Europa, acest nume a fost cistigator al unui concurs organizat in 1996. Termenul a fost inventat de un grup de elevi din Spania.

Escudo - Portugalia (pina la introducerea euro), Capul Verde-din latinescul: "scutum"-scut cu blazon.

Forint - Ungaria, Forint provine de la numele orasului italian Firenze-Florenta, unde in 1252 s-a emis o moneda de aur "fiorino d'or" numita in Ungaria florentinus si mai tirziu forint. Primul rege al Ungariei care a batut monede de aur dupa modelul florentin a fost Carol Robert de Anjou in 1325. Intre 1857-1892

forint a fost numele monedei care a circulat in Ungaria, parte a imperiului austro-ungar, si care mai era cunoscut sub denumirea de gulden austro-ungar sau florin austriac. Forintul a fost reintrodus in circulatie in 1946 dupa perioada de inflatie a pengo. Forintul se divide in 100 filler. In limba maghiara filler inseamna o cantitate mica de bani.

Franc - moneda nationala a Frantei (pina la introducerea euro, februarie 2002) dar si a altor tari foste colonii franceze sau nu. Franc deriva de la inscriptia in latina: "Francorum Rex Johannes Dei Gratia", imprimata pe o moneda de aur batuta in 1360 de catre regele Jean II cel Bun.

In 1356, in plin razboi (cunoscutul razboi de 100 de ani) regele Frantei Jean II cel Bun este luat prizonier de catre englezi la Poitiers. Englezii au stabilit o rascumparare de 3 milioane de scuzi de aur. Dupa ce a platit rascumpararea, patru ani mai tirziu, Jean II a putut reveni in tara "franc" de la englezi, adica liber. La 6 decembrie 1360, din ordinul regelui se bate primul franc din istoria monedelor franceze, care-l reprezenta pe avers pe rege calare, de aceea moneda s-a mai numit si "franc a cheval". Chiar daca piesei i-a ramas numele de franc, a trebuit sa fie asteptata revolutia franceza si imperiul pentru ca francul sa se instaleze ca moneda forte.

Cu toate ca francul francez, asemenea francului belgian si a celui luxemburghez, a fost inlocuit de euro, alti franci au supravietuit, ca francul elvetian, francul CFA si francul din Noua Caledonie si Polinezia.

Gourdi - Haiti. In 1804 sclavii negri din Haiti s-au rasculat impotriva stapinirii franceze. In lipsa unei monede nationale, conducatorul statului eliberat, Henri Cristophe, a introdus dovleacul (gourde -in limba vorbita in Haiti) care creste din belsug in aceasta tara, drept unitate de schimb. Mai tirziu, cind a fost introdusa moneda s-a pastrat vechea denumire de gourde, care amintea de perioada luptelor eroice pentru eliberare.

Guarani - Paraguay, provine de la numele unei populatii care traieste in Paraguay si Bolivia.

Gulden - Olanda, Surinam, Aruba, Antilele olandeze. In limba olandeza gulden inseamna aur.

Hryvna - Ucraina. Hryvnia provine de la "grivna" care in rusa veche inseamna "inel de git", confectionat din argint sau aur, cu o valoare bine stabilita si care a fost utilizat in schimburile comerciale. Mai tirziu cuvintul a fost utilizat pentru a numi lingourile de aur sau argint de o anumita greutate. In secolul XI hryvna desemna o moneda care circula in zona Rusiei Kieveene.

Inti - Peru, un regionalism din Quechua, Peru, însemnând soare, zeul suprem în cultura Inca.

Kina - Papua Noua Guinee. Este numele în limba papuană dat unor cochilii de scoici în forma de semicerc care au fost utilizate ca bani în schimburile comerciale în Noua Guinee. 1 Kina = 100 Toea. Toea erau denumite de băștinași alte cochilii de scoici mai mici folosite odinioară ca bani.

Kip - Laos. În limba lao kip înseamnă lingou. Kip a fost introdus ca moneda națională în 1957 înlocuind piastrul emis de Indochina franceză. 1 kip este împărțit în 100 att. Att derivă din denumirea unei vechi monede "Thai At" care valora o optime de fuang, o altă veche monedă.

Koruna, Krone, Kroon - au aceeași etimologie, provin din cuvântul latin "Corona" care înseamnă coroană.

Kuna - moneda națională a Croației. Kuna în limba croată înseamnă jder. Blanurile acestui animal erau folosite ca monedă de schimb în Evul mediu.

Kurus - subdiviziune a lirei turcești, provine din cuvântul Groschen. Groschen își are originea în cuvântul din germană veche "grosse", provenit din expresia latină "denarius grossus" - adică denar gros/greu. Înainte de introducerea euro în Austria, groschen reprezenta o sutime dintr-un shilling.

Kyat - Myanmar. Ad litteram, în limba burmesă kyat înseamnă "rotund" și "plat". Kyat a fost în secolul XIX o unitate de greutate, având circa 16,33 grame.

Kwacha - moneda națională în Malawi și Zambia. În limba bembă (vorbită în Zambia) înseamnă "zori de zi", "a se crăpa de ziua" și își are originea în sloganul naționalist zambian "New dawn of freedom" - adică "noii zori ai libertății". 1 kwacha Malawi = 100 Matambala (tambala la singular). În limba indigenă bantu înseamnă "cocosei". 1 kwacha Zambia = 100 Ngwee. În limba bantu ngwee înseamnă stralucitor.

Kwanza - Angola, provine de la numele riului Kwanza. Iar subdiviziunea sa lwei, de la un afluent al riului Kwanza.

Lari - moneda națională a Georgiei care a înlocuit rubla în 1993, când au apărut cupoanele lari, care au fost retrase în 1995 și introdusă moneda lari. Lari este un vechi cuvânt georgian însemnând o sumă de bani adunată, o comoară/avere. 1 lari este egal cu 100 tetri. Tetri în georgiană înseamnă alb, făcând referire la culoarea monedelor de argint.

Lat - Letonia, este de fapt denumirea țării în limba letonă, "Latvija". Lati și Latu sunt formele la plural.

Lempira - Honduras, este numele unui sef indian care s-a opus stăpînirii spaniole.

Leone - Sierra Leone, nume derivat din denumirea țării.

Leka - moneda națională a Albaniei. Denumirea se pare că vine de la o prescurtare a numelui lui Alexandru Macedon - "Leka i Madh". Alta ipoteză susține că numele monedei naționale a Albaniei își are originea în secolul XV și provine de la numele unui print albanez, Lek Dukagjini (1410-1481), contemporan cu Skanderbeg, care a luptat împotriva turcilor și a lăsat albanezilor un cod de legi. Quintar/Quindarka, subdiviziunea leka, își are originea în cuvântul albanez "qind" adică sutime.

Leva - Bulgaria, înseamnă leu, vezi explicația de la "leu".

Stotinki, subdiviziunea lelei își are originea în cuvântul slav "sto" adică suta și de aici stotinki=sutime.

Leu - așa cum se știe denumirea de leu a monedei noastre naționale vine de la leul rampant de pe reversul talerilor de argint ai Tarilor de Jos care au circulat în țările române, în special între 1650-1700. După acesta perioadă talerii-leu (leeuwendaalder în limba olandeză, și taler leonis în latină) au dispărut treptat din circulație, dar au rămas sub forma de bani de calcul, devenind moneda la care se raportau toate celelalte monede care au circulat efectiv pe teritoriul românesc. Subdiviziunea leului, banul este cel mai vechi termen monetar folosit și astăzi în limba română, prima atestare documentară pare a fi în 1413. Ban își are originea în numele monedelor voivodatelor Croației și Sloveniei: "dinarii banales", sau simplu bani, care au circulat și în ținuturile locuite de romani începând cu anul 1270. Aceste piese au fost bine primite în Țara Românească, astfel că Vladislav I (1364-1377) va emite prima monedă românească cunoscută cu numele de ban. Leva, moneda națională a Bulgariei, are același stramos ca și leul nostru.

Lilangeni - Swaziland. În limba swati langeni înseamnă bani. Pluralul de la lilangeni este emalangeni.

Lira - Italia, Turcia, Malta, San Marino - numele își are originea în unitatea de greutate libra/livra.

Lira sterlina (pound sterling) : moneda națională a Marii Britanii dar utilizată și în multe alte țări. Denumirea de lira, sau livra, vine de la greutatea inițială de o livra (pound) a monedei. Pound provine de la cuvântul latin "pondus", trecut prin "pund" în engleza veche. Prima lira a fost bătută de William Cuceritorul, regele normand care a cucerit Anglia în 1066. Lira inițială a lui William Cuceritorul era bătută în Turnul Londrei, astfel că era denumită și "tower pound" sau "lira din turn" și cîntărea o livra de argint. Lira era de aproape o jumătate de kilogram, și greu s-ar fi putut folosi în circulație astfel că erau utilizate unități de greutate mai mici, cea mai utilizată fiind cea care corespundea la a 240-a parte dintr-o lira, numită penny. Acest sistem propriu de diviziune a lirei în 240 de penny a fost utilizat în Anglia pînă în 1971 - cînd s-a trecut la sistemul zecimal. Greutatea lirei s-a diminuat treptat de la apariție și pînă azi. De exemplu, în perioada reginei Elisabeta I, prin 1602, greutatea lirei corespundea cu numai 120 de grame argint. Ulterior, lira engleză a fost definită în aur.

Completarea de "sterling" adăugată monedei engleze dorea să întărească faptul că lira cîntărea într-adevăr o livra de argint veritabil. Adăugirea a apărut într-o perioadă cînd acurătatea sistemelor de măsură lăsa mult de dorit.

Sterling este derivat de la cuvintul din engleza veche "Steorra"- adica stea si face referire la o mica stea ce aparea pe primii penny normanzi. Numele subdiviziunii lirei englezești, penny, penig in engleza veche, provine din cuvintul din germana veche pfennig, adica ban/moneda.

Litas -Lithuania, derivat de la Lietuva, insemnind Lituania in limba lituaniana. Litai si litu la plural.

Loti - Lesotho, este un cuvint in limba sotho si isi are originea in denumirea lantului muntos Maloti din Lesotho. De altfel, forma la plural este Maloti.

Manat - Azerbaidjan, Turkmenistan - isi are originea in cuvintul rusesc "manyeta", insemind moneda.

Mark (marca) - moneda nationala a celor doua Germanii inaintea introducerii euro. Mark a fost o unitate de greutate pentru aur si argint (mentionata inca din secolul VIII) utilizata in mai multe tari vest europene si care era egala cu aproximativ 8 uncii, sau o jumatate de pound. In secolul XIX marca era o mica moneda comuna care circula in statele germane si avea valori diferite. In 1873 dupa crearea imperiului german, marca din aur (egala cu 100 pfennig) a fost adoptata ca standard monetar si moneda de calcul in intreg imperiul. Cuvintul pfennig provine din limba germana care se folosea intre anii 750-1050 si insemna moneda/ban. Pfennig era utilizat pentru a denumi denarii carolingieni. Pfennig-ul a fost timp de 500 ani singura moneda de circulatie pina la introducerea groschen in 1266. Un groschen valora 12 pfennigi. Anii dintre secolele VIII si XIII sunt cunoscuti ca "pfennigzeit", anii de glorie ai pfennigului. Dupa introducerea marci in 1873 pfennigul a devenit subdiviziune a acesteia, valorind o sutime dintr-o marca.

Markka - Finlanda, aceeasi etimologie ca si mark.

Metical - Mozambic. Cuvint portughez cu origine araba unde denumea o unitate de greutate pentru aur si alte metale pretioase.

Millime - este a mia parte a dinarului tunisian. Originea se gaseste in cuvintul francez "millieme" care insemna miime.

Mongo - Mongolia, in limba mongola insemna argint.

Naira - Nigeria, forma modificata provinind de la cuvintul Nigeria.

Nakfa - Eritrea. Nak'fa este numele unui oras din Eritrea situat in muntii Sahel si care a fost cartierul general al EPLF (Frontul popular de eliberare a Eritrea) in timpul razboiului purtat impotriva ocupatiei etiopiene. Nakfa a fost introdusa ca moneda nationala a Eritreei in 1998 si are ca subdiviziune centul.

Ngultrum - Bhutan. In dzongkha, o limba tibetana, ngultrum insemna argint.

Ouguiya - moneda nationala a Mauritaniei isi are originea in cuvintul "ugya" (dintr-un dialect arab) inrudit cu "uqiyah" care in limba araba insemna uncie. 1 Ouguiya se divide in 5 Khoums. Khoums provine dintr-un cuvint arab care insemna cincime.

Ore - a suta parte dintr-o coroana suedeza (krona), norvegiana (krone) si a insulelor Feroe. Originea se afla in cuvintul din norvegiana veche "eyrir", adica moneda de aur, care isi are radacinile in moneda romana aureus, (aurum in latina insemna aur).

Paisa - subdiviziune a rupiei in India, Bangladesh (poisha),

Nepal, Pakistan. Isi are originea in cuvintul sanskrit "padamsah" care insemna sfer. Pina in 1950 in India si Pakistan paisa era egala cu un sfer de anna si 1/64 dintr-o rupee. Dupa trecerea la sistemul zecimal s-a pastrat denumirea de paisa chiar daca aceasta insemna sfer si nu mai reflecta oarecum realitatea.

Para - Este a suta parte dintr-un dinar in mai multe tari desprinse din fosta Iugoslavie (Bosnia- Hertegovina, Croatia, Yugoslavia). Cuvintul vine din limba turca (desemnind o moneda de valoare mica) fiind imprumutat din persana unde insemna fragment sau particula.

Pa'anga - Tonga, in limba tongana insemna un fel de boabe de fasole care au fost utilizate cindva ca bani. 1 Pa'anga este egala cu 100 Seniti. Seniti in limba tongana insemna sutime.

Pataca, Macao- Numele deriva de la o foarte populara moneda care a circulat in Asia si anume peso mexican, numit in portugheza pataca mexicana.

Peseta -Spania inainte de euro. Peseta este diminutivul lui peso -greutate. Spania a adoptat prima data denumirea de peseta pentru moneda nationala in 1859 si cu exceptia perioadei 1864-1868 aceasta denumire s-a pastrat pina la introducerea euro.

Peso - moneda nationala in multe tari, in general vorbitoare de spaniola (Mexic, Cuba, republica Dominicana, Columbia, Uruguay, Chile, Guineea Bisau- pina in 1997, Argentina, Philipine.

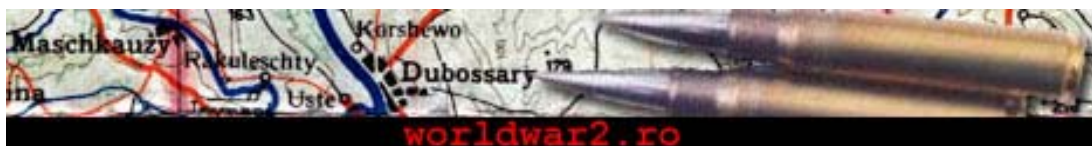
Peso in spaniola insemna greutate (la cantar), iar originea si-o are in cuvintul latin "pensum". Peso a fost introdus in Spania de regele Ferdinand si regina Isabella, care au reformat sistemul monetar spaniol in 1497. Peso nu a intrat in folosinta comuna pina in timpul lui Charles I (imparatul Charles V). Initial, peso se diviza in 8 reales. Submultipli peso au devenit baza sistemului monetar bazat pe argint din timpul imperiului spaniol de dupa reforma monetara din 1772-1786. In America peso era numit "piece of eight" sau "spanish milled dollar". Peso a ramas moneda principala in cele mai multe colonii spaniole din continentele americane si dupa ce acestea si-au obtinut independenta. Cind aceste tari au trecut la sistemul zecimal, in unele peso a fost inlocuit cu denumiri locale: sol in Peru, bolivar in Venezuela, sucre in Ecuador, colon in Salvador si Costa Rica, balboa in Panama, lempira in Honduras, quetzal in Guatemala, cordoba in Nicaragua si boliviano in Bolivia. Alte tari au pastrat denumirea de peso. Acolo unde denumirea oficiala a fost schimbata peso continua sa se foloseasca in limbajul popular.

Piaster/Piastre - subdiviziunea lirei in Egipt, Siria, Liban si a dinarului iordanian isi are originea in cuvintul italian "piastra", care insemna placa subtire de metal.

Pound - moneda nationala a Marii Britanii, Irlanda, Insulele Falklan, Egipt, Sudan pina in 1992, Cipru, Liban, Siria. Vezi explicatia de la lira sterlina.

Pula - moneda nationala a Botswanei. Denumire care multora le stirnește risul nu insemna altceva decit: "ploaie". E adevarat, in limba setswana. 1 Pula=100 Thebe. In bantu thebe insemna scut.

Quetzal: Moneda nationala a Guatemalei. Quetzal este denumirea unei pasari autohtone cu penajul verde auriu, deosebit de frumoasa, devenita simbol national al Guatemalei si al carui

nume stiintific este "Pharomachrus mocinno". Quetzal simbolizeaza libertatea deoarece se spune ca nu poate supravietui in captivitate. Pasarea apare pe steagul si stema Guatemalei.

Rand - Africa de sud . Numele vine de la "Witwatersrand", cuvint afrikaans (care s-ar traduce prin "muntii apelor albe"). Witwatersrand este un lant muntos din Africa de sud lung de circa 100 km, unde se gasesc circa 40% din resursele de aur ale planetei. In zona s-a construit Johannesburgul. O moneda celebra emisa de Africa de sud este Krugerrand a carei denumirea vine de la numele fostului presedinte sudafrican Paul Kruger (intre 1883-1900) a carui figura este pe aversul monedei.

Rappen -Elvetia, este subdiviziunea francului elvetian. Rappen deriva de la numele contele Rappolstein care a emis in secolul XIV un pfennig inchis la culoare, numit pfennig negru. Exista ipoteza ca de fapt rappen isi are originea in vechea limba germana de sus unde rapp inseamna negru iar rappe sau rabe - corb, pasare care apare pe o moneda medievala din zona cantonelor elvetiene.

Real - Brazilia, in limba portugheza inseamna "regesc", dar si autentic/veritabil

Riel - Cambodgia, in limba khmera "riel" inseamna "ceva care straluceste/stralucitor"

Renminbi yuan - denumirea completa a monedei nationale a Chinei. In limba chineza inseamna "banii poporului". Ad litteram Yuan inseamna "obiect rotund". 1 Yuan =100 Fen. In limba chineza fen inseamna sutime.

Rial - Iran, Oman-este versiunea persana a cuvintului arab "riyal" care deriva din cuvintul spaniol "real", adica regal dar si veritabil/autentic.

Ringgit - Malaezia, Brunei- in limba malay ringgit inseamna "crestat" si face referire la monedele spaniole serate din argint care au fost utilizate in zona.

Riyal - mai multe tari arabe (Qatar, Arabia Saudita), deriva din cuvintul spaniol "real"- adica regal dar si veritabil/autentic.

Rubla - Rusia, Belarus, Tadjikistan- provine din cuvintul rus "rubl" care inseamna bara de argint si verbul "rubit" -a taia in bucatele, a portiona. O rubla se divide in 100 de kopeici. Primele kopeici au fost emise in 1534, iar o kopeica era egala cu doua

denga din argint. Denga in limba rusa inseamna ban. Kopeicile erau confectionate din sarma groasa de argint, de aceea mai erau numite si bani de sarma. Greutatea lor varia intre 0,5-0,7 grame de argint si aveau un diametru de 15mm. Atit denga cit si kopeicile avea reprezentate pe ele un calaret. Pentru a le putea deosebi usor, calaretul de pe kopeici tinea in mana o lance iar cel de pe monedele denga o sabie. De la cuvintul lance in limba rusa provine numele kopeicilor.

Rufiyaa - Maldive, provine de la rupee.

Rupee -India, Pakistan, Nepal, Mauritius, Seychelles, Indonezia, Sri Lanka, din cuvintul sanscrit "rupya" care se traduce ca "argint".

Shekel -Israel, literar cuvintul inseamna greutate, si a fost o unitate de greutate care avea cam 12 grame. 1 shekel=100 agorot (agora la singular). Originea "agora" se gaseste in Torah. Cuvintul a fost preluat din expresia "agorat kesef" inseamnind "bucata de argint".

Shilling -Kenya, Uganda, Tanzania, Somalia, Austria (pina la euro), provine din limba engleza veche, verbul "scilling"- a imparti/divide.

Sol -Peru, sol inseamna soare, iar in cultura inca este numele zeului soare.

Som - Kyrkistan, in limba kirkiza inseamna pur, curat (despre aur).

Somoni -Tadjikistan, nume dat in onoarea lui Ismoil Somoni, fondatorul primului stat samani (tdjik).

Sucre - Ecuador. Antonio Jose de Sucre a fost un revolutionar sud american care a luptat impotriva spaniolilor, si primul presedinte al Boliviei

Sum - Uzbekistan, in uzbeka inseamna pur, curat (referitor la aur).

Tala - Samoa de vest, unitate monetara a carei denumire in limba samoana inseamna dollar. 1 Tala este egal cu 100 sene. Sene in samoana inseamna sutime.

Taka - Bangladesh, moneda nationala isi trage numele de la cuvintul "tanka" din limba sanskrita, utilizat pentru a denumi o moneda de argint care a circulat din antichitate si pina in perioada medievala. Cuvintul taka a fost folosit in intreaga Indie cu diferite intelesuri. In India nordica reprezenta o moneda din cupru care valora 2 paise, in sudul Indiei era egala cu 4 paise sau 1 anna. Numai in Bengal taka era egala cu o rupie. 1 Taka=100 paise. Paisa provine dintr-un cuvint sanskrit care inseamna patrimoniu. Paisa (pl. paise) este si subdiviziunea rupiei in India, Pakistan, Nepal.

Tenge - Kazakstan, tenga in Uzbekistan si tene in Turkmenistan. Au aceeasi etimologie. In limba kazaka, uzbeka dar si in alte limbi turcice inseamna balanta/cintar.

Tolar - Slovenia, are aceeasi origine ca si dollar, adica provine de la thaler.

Tugrik - Mongolia, subdiviziune a monedei nationale, mongo. In limba mongola "togrok" inseamna rotund.

Yen - Japonia, ca si Yuan (China) si Won (Coreea) provin dintr-un vechi cuvint chinez care inseamna "obiect rotund". Primul yen a fost emis in 1869 si a devenit oficial unitate

monetara a Japoniei in 1871 in urma reformei monetare cind a fost suspendata circulatia banilor de hirtie emisi de diversele clanuri, shogunate, aflate in circulatie inca din secolul XVI.

Zaire - Congo. Deriva din cuvintul "nzere" care in limba kikongo inseamna rau.

Zloty - Polonia, in limba poloneza inseamna "de aur", provine de la cuvintul "Zoloto" care in limbile slave inseamna aur.

Bibliografie:

1. Jacques Dierickx- Etymologie & folklore numismatique, Revue "Les Numismates de Bruxelles" n 427 et 428, mai-juin 1999
2. Omer Yalcinkaya - Origins of world currency names, pe <http://www.ibns.it/money/OriginsCurrencyNames.htm>
3. <http://en.wikipedia.org>
4. <http://www.treasurerealm.com/coinpapers/dictionary/dictionary.html>
5. Une Brève Histoire du Franc de 1360 à 1803, André MATHIEU, membre de la Société de Numismatique du Nord de la France, pe <http://numisnord.free.fr/francsomma.htm>
6. Enciclopedia Britannica 2001
7. Adina Berciu-Draghicescu- Arhivistica si documentaristica, Partea I, Stiinte auxiliare ale istoriei, pe <http://www.unibuc.ro/eBooks/istorie/arhivistica/1cuprins.htm>
8. http://www.moneymuseum.com/standard_english/raeume/glossar/glossar.htm
9. Coman Lupu- Din istoricul numelor de monede in limba romana, Editura Universitatii din Bucuresti, 2006

Autor: ing. Dorel Balaita, Onesti-Bacau

O Fila din Istoria Unificarii Monetare dupa Primul Razboi Mondial - Coroanele Lei

La sfarsitul primului razboi mondial, una din prioritatile noilor state independente care au aparut a fost reorganizarea sistemului monetar dominat de haosul post-belic. Tratatul de pace de la Saint Germain semnat la data de 10 septembrie 1919 de catre reprezentantii Austriei si reprezentantii diplomatici ai 17 state prevedea in articolul 206 (189):

"1. In termen de doua luni de la ratificarea tratatului, fiecare din statele carora se va transfera teritorii din fosta monarhie Austro-Ungureasca, si fiecare din statele care vor aparea dupa dezmembrarea monarhiei, inclusiv Austria si Ungaria, vor aplica stampila propriilor guverne pe toate bancnotele emise de Banca Austro-Ungara care se afla in circulatie pe propriile teritorii.

2. In termen de douasprezece luni de la ratificarea prezentului tratat, fiecare din statele carora se va transfera teritorii din fosta monarhie Austro-Ungureasca, si fiecare din statele care vor aparea dupa dezmembrarea monarhiei, inclusiv Austria si Ungaria, vor inlocui, cum vor crede de cuviinta, cu proprie moneda bancnotele stampilate amintite mai sus."

Regatul Sarbilor, Croatilor si Slovenilor (Srba Hrvata Slovenca - SHS) a fost primul stat care a inceput stampilarea bancnotelor austro-unguresti. Incepand din 30 octombrie 1918 acestora li s-a aplicat o stampila de mana cu stema SHS, dar prima data o insemnare oficiala a bancnotelor aflate in circulatie pe teritoriul nou infiintatei Yugoslavii s-a efectuat intre 8-11 ianuarie 1919.

A urmat Cehoslovacia care intre 3-9 martie 1919 a insemnat coroanele prin aplicarea unor timbre astfel: timbru albastru de 10 haleru pe bancnotele de 10 coroane; timbru rosu inchis de 20 haleru pe bancnotele de 20 coroane; timbru maro de 50 haleru pe bancnotele de 50 coroane; timbru rosu de 1 korun pe

bancnotele de 100 coroane si timbru de 10 korun, infatisandu-l pe Palacky, pe bancnotele de 1000 coroane.

Austria a aplicat pe bancnote un supratipar rosu "Deutschosterreich" in 11 februarie 1919, apoi mai tarziu in 4 octombrie 1920 un supratipar cu "Ausgegeben nach dem 4. Oktober 1920".

Polonia a decis stampilarea coroanelor austro-unguresti printr-un decret semnat in 26 martie 1919, care a fost anulat aproape imediat, fiind insemnate doar un numar foarte mic de bancnote cu stampila "RADA GLOWNA OPIEKUNCZA" infatisand vulturul polonez in mijloc.

Guvernul Ungariei a hotarat ca insemnarea coroanelor sa se efectueze in data de 21 martie 1919, dar decizia nu a fost pusa in aplicare decat dupa 18 martie 1920.

Pe teritoriul unificat al Romaniei in aceasta perioada circulau in paralel mai multe feluri de semne monetare si anume: leul emis de Banca Nationala a Romaniei, leul de razboi emis de germani prin Banca Generala Romana, coroana Bancii Austro-Ungare si rubla ruseasca. Retragerea semnelor monetare straine a inceput prin stampilarea bancnotelor Bancii Generale Romane la sfarsitul anului 1918, operatiune care a durat pana in februarie 1919.

Urmatorul pas a fost stampilarea coroanelor austro-unguresti care se aflau in circulatie pe teritoriul Transilvaniei, Banatului si Bucovinei. Operatia unificarii monetare pe intreg teritoriul tarii a fost foarte greoaie, mai ales din cauza coroanelor austro-unguresti aduse din Austria si Ungaria in Transilvania pe cai de contrabanda. Operatiunea de stampilare s-a dovedit neputincioasa in stavilirea invaziei semnelor monetare de acest fel si din lipsa

de bancnote ale Bancii Nationale a Romaniei care trebuiau introduse in circulatie.

Stampilarea bancnotelor a inceput in Bucovina dupa o decizie semnata de ministrul delegat la 7 iunie 1919. Bancnotelor de 10, 20 si 100 coroane li s-a aplicat incepand din 16 iunie pe partea germana o stampila neagra rotunda cu diametrul de 30mm cu inscriptia "ROMANIA. TIMBRU SPECIAL" si stema Regatului in mijloc. Bancnotele cu valoare nominala de 1 si 2 coroane au ramas valabile fara sa fie insemnate. Bancnotele cu valoare nominala de 25, 200, 10000 si cele de 20 coroane 02 ianuarie 1913, emisiunea a II-a, au ramas provizoriu nestampilate. Pentru stampilare s-a perceput o taxa de 1%, iar operatiunea a durat pana la 15 iulie 1919.

In Transilvania si Banat operatiunea a inceput la 10 iunie 1919 si trebuia sa dureze pana la 19 iulie, dar se pare ca termenul a fost prelungit de cateva ori. Si aici s-a folosit aceeasi stampila ca si in Bucovina, dar se aplica pe stema Ungariei, pe partea cu inscriptie in limba maghiara a bancnotelor. Se stampilau inclusiv bancnotele care au fost insemnate deja in alte regiuni ale fostului Imperiu Austro-Ungar si care au ajuns pe diferite cai in Romania. Din acest motiv destul de frecvent intalnim pe bancnote stampila "ROMANIA. TIMBRU SPECIAL" alaturi de diferite stampile sarbesi.

Printr-un act suplimentar semnat in 3 iulie 1919 s-a decis insemnarea si a bancnotelor de 20 coroane 1913, editia a II-a, si a celor de 10,000 coroane. Intrucat dintre acestea din urma se cunosc doar destul de putine exemplare stampilate in Bucovina, putem presupune ca, in aceasta regiune cantitatea de astfel de bancnote aflata in circulatie era destul de redusa in aceasta perioada.

Bancnotele cu valori nominale de 25 si 200 au ramas nestampilate, dar acestea puteau fi preschimbate la filialele Bancii Austro-Unguresti in alte semne monetare.

Fig. 1 - Bancnota de 20 korona 02.01.1907 cu stampila regionala Transilvania-Banat

In ultima instanta s-a hotarat ca insemnarea bancnotelor sa continue pana la 28 august 1919, dar taxa perceputa s-a marit la 2 %.

Termenul pentru preschimbarea coroanelor stampilate s-a fixat pentru 20 august - 10 septembrie 1920, printr-un decret semnat la 17 iulie 1920. Acest termen a fost prelungit mai tarziu

inca sase luni. Bancnotele cu valoare nominala de 10,000 coroane au putut fi preschimbate doar incepand din 2 noiembrie 1920.

Fig. 2 - Bancnota de 10,000 korona 02.11.1918 cu stampila regionala Transilvania-Banat

Pentru 60% din coroanele preschimbate s-au platit bani gheata, un leu pentru doua coroane. Pentru ceilalti 40% se acordau doar chitante, iar pentru sumele mai mari de 100.000 coroane se percepeau taxe de 5%. In total pana la expirarea termenului s-au platit aproximativ 4.25 miliarde lei in bani gheata pentru 8.5 miliarde de coroane.

Se cunosc bancnote stampilate din urmatoarele emisiuni:

- 10 kronen 02.01.1904; 02.01.1915.
- 20 kronen 02.01.1907; 02.01.1913 prima emisiune; 02.01.1913 a IIa emisiune.
- 50 kronen 02.01.1902; 02.01.1914.
- 100 kronen 02.01.1910; 02.01.1912.
- 1000 kronen 02.01.1902.
- 10,000 kronen 02.11.1918.

Intrucat se cunosc bancnote de 20 kronen 02.01.1907 si 100 kronen 02.01.1910 doar cu stampila pe partea cu textul in limba maghiara, putem presupune ca nu se mai aflau in circulatie in Bucovina in momentul inceperii insemnarii bancnotelor.

Se cunosc si falsuri, bancnote pe care s-au aplicat stampile artizanale, chiar si unele desenate cu mana. Falsificarea s-a practicat in principal de cei care au ramas cu sume mai mari in coroane austro-unguresti nestampilate dupa expirarea termenului limita de insemnare a bancnotelor. Intrucat la stampilare s-a folosit tus negru, exemplarele care prezinta stampila de alta culoare (albastra sau rosie) putem considera ca sunt falsuri moderne.

Note bibliografice:

1. Dr. Arnold Keller, Die Abstempelungen der österreichisch-ungarischen Banknoten 1918-1920. Berlin - Wittenau, 1962.
2. Id. Dr. Kupa Mihaly, Corpus Notarum Pecuniarum Hungariae. Budapesta, 1993.
3. Ambrus Bela, Az Osztrak-Magyar Bank bankjegyeinek belyegzesei.

Autor: Ing. Balazs Aldor, Tg. Mures

Sistemul National de Ordine al Norvegiei

Sistemul national de ordine al Norvegiei cuprinde în prezent doua ordine - Ordinul Sfântului Olav si Ordinul pentru Merit - al caror Mare Maestru este suveranul norvegian. Un al treilea ordin, Ordinul Leului Norvegian, nu mai figureaza de multi ani pe lista ordinelor norvegiene.

Însemnele de Mare Cruce a Ordinului Sfântului Olav

Imaginile au fost obtinute de la www.revens.com cu permisiunea domnului Henrik Revens.

Însemnele de Comandor cu Stea (Mare Ofiter) al Ordinului Sfântului Olav pentru militari

Imaginile au fost obtinute de la www.revens.com cu permisiunea domnului Henrik Revens.

Ordinul Sfântului Olav a fost înfiintat pe 21 august 1847 de regele Oscar I în timpul uniunii personale dintre Norvegia si Suedia. La înfiintare ordinul avea trei clase, dar ulterior numarul lor a fost marit la cinci (Mare Cruce, Comandor cu Stea, Comandor, Cavaler clasa I si Cavaler). Initial ordinul se acorda atât norvegienilor cât si strainilor, dar începând din 1985 cu exceptia membrilor familiilor regale si a sefilor de stat ordinul se acorda doar cetatenilor norvegieni. Se estimeaza ca de la înfiintare Ordinul Sfântului Olav a fost acordat unui numar de circa 5000 de persoane.

Însemnele ordinului sunt compuse dintr-o cruce malteza alba având monograma "O" încoronata între brate. Crucea are în centru un medalion rosu cu leul norvegian înconjurat de trei inele colorate alb-albastru-alb. Pe revers ordinul are inscriptia:

"RET OG SANDHED" (Dreptate si adevar). Crucea este suspendata de o coroana regala. Însemnele acordate pentru merite militare au doua spade albastre încrucisate sub coroana. Panglica ordinului este rosie avand câte trei dungi alb-albastru-alb pe margini. Placa de Mare Cruce este o stea cu opt brate briliante peste care este crucea alba a ordinului. Placa clasei a doua este o cruce malteza cu brate briliante având în centru medalionul central al ordinului. Ordinul are si un colan format din monograme "O" încoronate si scuturi rosii cu stema norvegiana alternate cu cruci treflate de aur cu topoare vikinge, toate unite prin zale de aur. Colanul este acordat ca un semn de înalta distinctie doar detinatorilor însemnelor de Mare Cruce. Dupa decesul unui membru, însemnele ordinului trebuie înapoiate cancelariei.

Regele Carol I a fost primul sef de stat român care a primit Ordinul Sfântului Olav de la regele Oscar al II-lea în anul 1885. Nicolae si Elena Ceausescu au primit Ordinul Sfântului Olav în timpul vizitei de stat efectuate în Norvegia în anul 1980 (în ciuda faptului ca relatiile diplomatice dintre România si Norvegia au fost întrerupte între 1988 si 1990, ordinele nu le-au fost retrase în mod formal). Ulterior, Ordinul Sfântului Olav a fost înmănat si lui Emil Constantinescu în anul 1999 în timpul vizitei de stat a suveranului norvegian în România.

Însemnele Ordinului Leului Norvegian

Imaginile au fost obtinute cu permisiune de la www.saintolav.com.

Crucea de Comandor al Ordinului pentru Merit

Imaginile au fost obtinute de la www.revens.com cu permisiunea domnului Henrik Revens.

Ordinul Leului Norvegian a fost înființat de regele Oscar al II-lea pe 21 ianuarie 1904 ca răspuns la criticile aduse în Norvegia poziției inferioare a Ordinului norvegian al Sfântului Olav față de Ordinul suedez al Serafimilor. Statutele noului ordin prevedeau ca el să fie acordat într-o singură clasă, iar numărul membrilor săi să fie limitat la 12, între aceștia nefiind incluși sefi de stat sau membrii familiei regale. În cursul anului 1904, Ordinul Leului Norvegian a fost acordat unui număr de șapte membri ai casei regale suedeze și patru sefi de stat străini. După dizolvarea uniunii dintre Norvegia și Suedia în anul 1905, Ordinul Leului Norvegian nu a mai fost acordat, iar din anul 1952 ordinul a încetat să mai facă parte din sistemul norvegian de ordine.

Însemnul ordinului este un medalion roșu de formă ovală cu leul norvegian înconjurat de o cunună de lauri. Pe revers are inscripția: "OVER DYBET MOD HØIDEN" (Peste adâncuri spre înalțimi). Medalionul este suspendat de o coroană regală. Panglica ordinului este albastră având pe margini o dungă subțire albă și una lată roșie. Placa ordinului este o stea albă cu opt brațe având în centru un medalion rotund ce reproduce însemnul ordinului înconjurat de o miniatură a colanului ordinului. Colanul este format din 9 monograme ale regelui Oscar al II-lea alternate cu 8 lei norvegieni de aur și unite prin zale de aur.

Ordinul pentru Merit a fost înființat de regele Olav al V-lea în anul 1985 pentru recunoașterea serviciilor deosebite aduse intereselor norvegiene. Ordinul este organizat pe cinci clase (Mare Cruce, Comandor cu Stea, Comandor, Cavaler clasă I și Cavaler) și se acordă doar cetățenilor străini, diplomaților norvegieni și cetățenilor norvegieni rezidenți în afara Norvegiei.

Însemnele ordinului sunt compuse dintr-o cruce treflă de metal peste care este suprapusă o cruce simplă de email roșu având în centru monograma încoronată a fondatorului. Crucea are coroane deschise între brațe și este suspendată de o panglică de culoare albastru închis. Placa ordinului este o stea cu opt brațe formată din raze peste care este crucea ordinului.

Autor: Alexandru Dasu

Primele Bilete de Banca Emise în România. Biletele Ipotecare

În anul 1852 s-a înființat la Iași prima bancă românească de emisiune. Banca Națională a Moldovei, cu aprobarea Domnitorului Gr. Alex. Ghica și cu un capital inițial de un milion de galbeni austro-olandezi, într-un timp în care în țară nu circulau decât monete străine. Această bancă trebuia să înceapă operațiunile sale la 1 ianuarie 1853, ca atare capitalul trebuia să fie subscris până la acea dată. Până astăzi sunt cunoscute două proiecte de bilete ce urma să emită această bancă. Unul a fost publicat de d. Const. Moisil în «Cronica Numismatică» (an I No. 6-7 la pag. 48) și este din 1856, celălalt este descris de D-nul G. Sion în Buletinul Societății Numismatice Române (an XVI pag. 97) și este tot din 1856. Nici unul din aceste proiecte n-a fost executat, deoarece banca n-a reușit să emită bilete.

În 1866 ministrul de finanțe Ion C. Brătianu a încercat printr-un proiect de lege (26 Mai) să emită hârtie moneta, însă proiectul sau întâmpina opoziție în parlament și fu retras.

În anul 1877 s-a făcut un proiect de lege pentru emisiunea de bilete ipotecare; proiect care s-a votat de Senat la 4 iunie și de Adunarea Deputaților la 7 iunie și a fost promulgat la 10 iunie și publicat în Monitorul Oficial din 12 iunie 1877 sub numele de *Legea pentru emisiunea de bilete ipotecare în suma de 30 milioane lei*.

Articolul I al acestei legi glasuieste astfel:

« Ministerul de finanțe este autorizat să emită bilete ipotecare până la suma de 30 milioane lei. Aceste bilete vor fi la purtător, ele vor avea cursul obligatoriu și se vor primi în plată de toate casele publice cu valoarea lor al pari. Ele se vor retrage din

circulațiune într-un timp determinat, când atunci li se vor socoti zece la suta mai mult peste valoarea lor nominală.

Despre modul cum se vor emite aceste bilete ne spun art. II, III și IV: Biletele ipotecare se vor emite în bucăți de 5, 10, 20, 50, 100 și 500 lei și se vor fabrica în aceleași condițiuni ca și biletele de bancă sub controlul Ministerului de finanțe (art. II).

« Ele vor avea gravate în corpul lor semnăturile fac-simile a Ministrului de finanțe și a doi din membrii consiliului special, și vor fi parafate prin serii, cu subscrierea manuală a câte unui impiegat trecută într-un registru special, care le va verifica și le va înapoia Ministerului de finanțe spre a le pune în circulațiune » (art. III).

« Biletele ipotecare sunt garantate până la totala lor retragere din circulațiune printr-o ipotecă în I-ul rang înscrisă asupra unor proprietăți imobile libere ale Statului în valoare de cel puțin șasezeci milioane lei.

« Atât biletele ipotecare cât și toate actele și procedurile ce va necesita emiterea lor și luarea inscripțiunilor, ca și vinderea ipotecelor vor fi scutite de orice taxă de timbre, înregistrare și altele » (art. VII).

Alte dispozițiuni cu privire la aceste bilete se cuprind în art. XII și XIII. Primul ne spune: « Nici o altă viitoare emisiune de hârtie nu va avea loc mai înainte de retragerea și anularea prin ardere a tuturor biletelor de 30.000.000 lei »; iar art. XIII: « Falsificatorii acestor bilete cum și aceia, cari vor fi contribuit la emiterea unei sume mai mare de bilete de cât cele prevăzute prin legea de față se vor pedepsi conform art. 12 și următorii din codul penal ».

Cum se prezentau aceste bilete ipotecare?

Din exemplarele ce ni s-au pastrat constatam, ca ele aveau o mare asemanare cu biletele emise mai tarziu de Banca Nationala a Romaniei. Ele erau confectionate din hartie speciala de culoare alba si impodobite cu desene si inscriptii de culoare albastra-sinilie, lucrate de Georges Duval din Paris. In colturi se aflau medalioane rotunde sau poligonale, in cari erau reprezentate in filigran capetele lui Traian si Decebal sau alte figure alegorice; in campul biletelor de asemenea se aflau filigrane cari cuprindeau valoarea biletului tiparita in cifre si litere.

Inscriptii se aflau si pe fata biletelor si cuprindeau pe langa valoarea in cifre si trei semnături: a ministrului de finante si a doi membri din «consiliul special». De asemenea pe fiecare bilet se afla reprodus si textul art. XIV din lege, privitor la pedepsele pentru falsificare sau emiterea unui numar mai mare de bilete.

Spre deosebire de culoarea albastra a inscriptiilor si a ornamentelor, seriile si numerele biletelor erau imprimate cu tus negru.

Reversurile biletelor nu aveau nici o inscriptie, ci numai ornamente cu culoare albastruie.

Se intelege ca biletele ipotecare nu puteau sa circule decat atata timp cat nu exista inca in tara o banca de emisiune. Din momentul in care o astfel de institutie s-ar fi infiintat, in mod natural urma ca ea sa-si ia asupra sa retragerea din circulatie a acestor bilete. Si in adevar cand in 1880 s-a infiintat Banca Nationala a Romaniei, legea de la 17 Aprilie care stabilea

modalitatile functionarii ei, prevedea la art. XXX urmatoarele:

«Banca va fi obligata ca in termen de 4 ani cel mult sa retraga din circulatie biletele ipotecare emise in virtutea legii din 12 Iunie 1877, inlocuindu-le cu bilete de banca emise peste limitele fixate de articolul XII. Biletele ipotecare astfel retrase se vor pastra in casele bancii si vor fi schimbate al pari si fara prima in moneta in casele Statului proportional cu vanzarea proprietatilor domeniiale, cari formeaza garantia lor».

Aceasta dispozitie a fost modificata prin conventiunea din 10 Decembrie 1885 incheiata intre Banca si Ministrul de Finante si aprobata prin legea din 3 Martie 1886. Termenul de plata al biletelor ipotecare s-a prelungit atunci pana la 30 Iunie 1892. Plata urma sa se faca treptat cu vanzarea bunurilor, cari formau garantia acestor bilete, prin rate anuale, conform unei tabele dresata de Ministerul de finante si bazata pe vanzari de cel putin un milion pe fiecare an.

Aceasta conventiune s-a modificat la randul ei prin legea din 25 Decembrie 1888, care a autorizat pe ministrul de finante a plati biletele ipotecare cel mult in sase luni, procurandu-i fonduri prin emisiune de renta amortibila 5 la suta, plata, care s-a si efectuat.

Despre emisiunile Bancii Nationale a Romaniei vom vorbi intr-un numar viitor, cand vom publica atat biletele ipotecare cat si cele emise de aceasta institutie.

Articol aparut in Buletinul Societatii Numismatice Romane, anul XVII nr.41-42 ianuarie-iunie 1922

Autor: Victor N. Popp

Introducere in Numismatica: Povestea Leului

Este de stiut ca unirea principatelor romane era recunoscuta de poarta doar sub domnia lui Al.I.Cuza. Dupa abdicarea domnitorului la 11 februarie 1866, guvernul turc dorea sa destrame Romania in fostele principate. Sansele erau cu atat mai mari cu cat Filip I de Cordova refuza sa fie domnul Romaniei.

Acceptarea la tron de Carol de Hohenzolern de Sigmaringen a facut ca prin pozitia si relatiile pe care le avea familia lui in Europa intentiile Turciei sa nu fie indeplinite. Datorita urcarii lui Carol I la tron se voteaza legea monetara din 14/26 aprilie 1867 prin care leul devine moneda nationala a Romaniei. Denumirea acesteia isi are originea in vechii taleri din tarile de jos care au fost emisi in 1575.

Aceste monede aveau pe revers un leu ridicat pe ete (leu rampant), care reprezenta semnul puterii in heraldica medievala. Din cauza acestui leu de pe moneda acesti taleri-leu se mai numeau: thaler leonis, thaler leonian.

La prima lor aparitie ei erau batuti dintr-un argint cu titlul 0,750 si cantareau 27,68 grame. Datorita calitatii argintului din care erau fabricati, aceste monede s-au raspandit foarte repede in Romania. In Tarile Romane ajung pentru prima data in a

doua jumatate a sec.XVI, fiind imediat cautati si foarte bine apreciati de negustorii acelor vremuri.

Prima mentiune documentara referitoare la prezenta acestor monede pe teritoriul romanesc apare in 1851. Intalnim chiar in anul 1639 intr-o scrisoare a lui Vasile Lupu denumirea sub forma romanesca de leu, iar documentele ulterioare o prezinta ca o buna pretuire. Patrunderea acestei monede olandeze in perimetrul romanesc s-a datorat deoarece la acea vreme in Tarile Romane circulau zeci de monede a tarilor vecine: de la monedele frantuzesti si spaniole la cele turcesti, de la cele emise in tarile de jos sau Italia pana la cele rusesti sau poloneze fara sa mai mentionam monedele care circulau in centrul Europei: nemtesti, austriece, unguresti.

Toate aceste monede au circulat si au fost folosite in Tarile Romane. Multe dintre acestea alcatuiesc colectii ale marilor muzee stand la dispozitia celor interesati pentru a le cerceta.

Talerii leu au inceput sa fie tezaurizati si scosi treptat din circulatie in a doua jumatate a sec.XVIII. Dupa aceasta, denumirea lor devenise atat de comuna in Tarile Romane incat socotelile si evidentele se exprimau in lei, chiar daca plata efectiva se facea

in alta moneda. In acest fel leul devine o pura unitate (moneda) de calcul.

Intrand in noul secol XIX se face tot mai mult simtita necesitatea adoptarii unei monede nationale. S-a incercat prin urmare regulamentul organic (1831) o reforma monetara dar nu a rezolvat decat partial aceasta problema, care ramane in continuare nerezolvata. Au mai fost incercari de reforme: 1836, 1837, 1842, 1852 dar raman simple initiative scotand la suprafata preocuparile "finantistilor" de atunci de a gasi o solutie complexe probleme monetare.

Nici intentia de desfiintare a "leului" ca moneda de calcul din 1836 nu scoate din impas situatia.

Etapă cea mai impulsivă este creată de A.L.I. Cuza din 1864 de a rezolva problema monetară dar din cauza domniei foarte scurte nu permite concretizarea etapei.

Venind Carol la tronul țării ajutat de A.L. Golescu

(reprezentantul diplomatic al României la Constantinopol) se obține aprobarea marelui vizir de a bate moneda proprie.

Bibliografie:

1. Octavian Luchian, George Buzdugan, Constantin Oprescu - "Monede și bancnote românești", ed. Sport-Turism, București, 1977
2. Catalogul Monedelor Principatului Transilvaniei - Ana-Maria Velter, București, 1994
3. Numismatica 1 - V.M. Barliba, ed. Univ. AL. I. Cuza, Iași, 2005
4. Sistemul Banesc al Leului și Precursorii Lui - C. C. Kiritescu, ed. Enciclopedica, București, 1997

Autor: Baida Doru Gabriel, Falticeni

Retragerea Trupelor Sovietice din România

Succesorul lui I.V. Stalin la conducerea U.R.S.S. (1), Nikita Hrușciov a lansat sloganul "întrecerii pasnice" între socialism și capitalism, a coexistenței celor două sisteme. Această politică a dus la desființarea societăților mixte numite la noi Sovromuri. Pe aceeași linie, cooperarea între statul sovietic și țările din lagărul socialist se axa pe consultarea reciprocă, schimbul de experiență, a ajutorului reciproc etc.

Politica noului liderului de la Kremlin a dus la semnarea la 15 mai 1955 la Viena de către ambasadorii S.U.A., U.R.S.S., Marii Britanii și Franței a Tratatului cu Austria. Prin acest tratat se pune capăt ocupației militare cvadripartide, Austria devenind stat liber, independent și neutru.

În 1944 trupele sovietice patrundeau în România în urma evenimentelor de la 23 august, își legalizau sederea prin Armistițiul din 12/13 septembrie și apoi prin Tratatul de pace din 1947 sub pretextul necesității asigurării securității comunicațiilor cu trupele sovietice din Austria. Lovitura de stat din 23 august 1944 a permis trupelor sovietice să patrundă pe teritoriul României fără a fi semnat însă un armistițiu, fapt ce a permis armatei sovietice să se comporte ca fiind încă în război cu România și în consecință să dezarmeze și să ia 130.000 de prizonieri de război. (2) În Convenția de armistițiu semnată la 12/13 septembrie 1944 se preciza la articolul 3 că România va acorda tot sprijinul aliaților "pentru libera lor mișcare pe teritoriul României, în orice direcție, dacă este cerut de către situația militară" înlesnind aceasta prin toate mijloacele. În anexa se specifică că trebuiau puse la dispoziția Inaltului Comandament Aliat (sovietic) toate "construcțiile și instalațiile românești, militare, aeriene și navale, porturi, cheiuri, cazarmuri, magazine, câmpuri de aviație, mijloace de comunicație, stațiuni meteorologice" (3), însă trupele sovietice ar fi trebuit să părăsească România după încheierea războiului, dar armata sovietică a rămas în continuare în România, ca și în celelalte țări centrale și sud-est europene, chiar dacă nu mai aveau bază legală. În Tratatul de pace din 10 februarie 1947 încheiat între România și Națiunile Unite se specifică la articolul 21 că

"Toate forțele Aliate vor fi retrase din România în termen de 90 zile" de intrarea în vigoare a tratatului dar că URSS își rezerva dreptul de a păstra în România trupe care să facă legătura cu trupele din Austria (4). Odată cu semnarea Tratatului cu Austria pe 15 mai 1955, la o zi după semnarea Tratatului de la Varșovia, staționarea trupelor sovietice pe teritoriul românesc își pierdeau baza legală stabilită prin Tratatul de Pace.

În condițiile în care Stalin decedase, iar înlocuitorul său propunea o politică de destindere, liderii României au decis consultarea lui Hrușciov în ceea ce privește retragerea trupelor sovietice din România. Biroul Politic al C.C. al P.M.R. a decis în august 1955, că Gheorghe Gheorghiu-Dej să facă această propunere, însă acesta l-a delegat pe Emil Bodnaras. A fost expusă problema retragerii, la București, la reședința lui Dej, de către Bodnaras, un "bun prieten al Uniunii Sovietice, un vechi bolșevic" cum îl caracteriza Hrușciov. S-a menționat Tratatul cu Austria dar și faptul că România avea graniță doar cu state socialiste și cu Marea Neagră. Reacția lui Hrușciov a fost că i-a acuzat pe români de naționalism și antisovietism, declarând: "Până acum va fi bine sub aripa Uniunii Sovietice și acum îi dați cu piciorul." (5) Hrușciov părăsind separat România, iar relațiile romano-sovietice racindu-se. Însă spre surprinderea tuturor, în urma unei întâlniri la Moscova, pe 7 noiembrie, unde participa o delegație română condusă de Bodnaras, Hrușciov l-a invitat pe acesta la un salon al Kremlinului, unde, de față cu Bulganin, i-a transmis lui Bodnaras că s-a hotărât retragerea trupelor sovietice de pe teritoriul României dar: "Aceasta nu ca urmare a faptului că voi ați ridicat problema, ci pentru că noi am ajuns la concluzia că este necesar să ne retragem" (6), însă în memoriile sale, Hrușciov afirma că în urma analizei situației expuse de partea română dar și de necesitatea reducerii cheltuielilor din careul armatei s-a ajuns la această concluzie. (7)

Revolta anticomunistă și antisovietică din Ungaria din 1956 a înghețat practic discuțiile privind retragerea trupelor sovietice, punându-se problema staționării trupelor în continuare și

discutarea problemei cu ceilalti participanti la Tratatul de la Varsovia. Acest lucru s-a discutat la Moscova in cadrul discutiilor romano-sovietice din decembrie 1956, mentionandu-se ca stationarea se facea in conformitate cu Tratatul de la Varsovia". Faptul ca trupele sovietice stationau pe teritoriul Romaniei in conformitate cu prevederile Tratatului de la Varsovia era un fals, ele stationand pe teritoriul romanesc incepand din 1944, existand reglementari in aceasta privinta in Conventia de armistițiu din 12 septembrie 1944 si ale Tratatului de pace din 10 februarie 1947 si prin Conventia din 26 octombrie 1948, privind punerea la dispozitie a cazarmilor localurilor de serviciu, depozitelor, aerodromurilor, campurilor de instructie si mijloacelor de transmisiuni etc.(8)

Implicarea conducerii romane de stat si partid in evenimentele din Ungaria de la sfarsitul lunii octombrie si inceputul lunii noiembrie au dus la o modificare pozitiva a pozitiei Romaniei in raporturile cu URSS.(9)

Declaratia romano-sovietica din 3 decembrie 1956 era un pas inapoi in privinta retragerii trupelor sovietice si crea o noua baza legala in stationarea acestora. In aceasta declaratie se mentioneaza ca datorita pericolului din vest trupele sovietice vor continua sa stationeze in România in conformitate cu Tratatul de la Varsovia.(10) Acordul din 15 aprilie 1957 semnat intre guvernele roman si sovietic, care reglementa statutul juridic al trupelor sovietice stationate temporar in România, prevedea la Art.1 ca trupele sovietice stationate temporar in România "nu afecteaza in nici un fel suveranitatea Statului roman", ca acestea "nu se amesteca in treburile interne ale Republicii Populare Romane", fiind obligate "sa respecte si sa se conformeze prevederilor legilor romanesti".(11) Urmu a fi stabilite, de comun acord, la nivel de guvern, efectivele si locurile de dislocare, deplasările, aplicatiile si manevrele trupelor sovietice aveau nevoie de consimtamantul guvernului roman, era constituita o comisie mixta romano-sovietica, compusa din trei persoane pentru fiecare parte, pentru rezolvarea problemelor privin interpretarea sau aplicarea Acordului si conventiilor suplimentare.(12)

La 17 aprilie 1958 Hruscirov ii adreseaza o scrisoare lui Dej prin care ii transmitea ca in contextul relaxarii internationale si avand in vedere ca România dispunea deja de "forte inarmate de nadejde, capabile sa dea o riposta provocarilor imperialistilor", Uniunea Sovietica considera ca nu mai este necesara stationarea trupelor sovietice pe teritoriul Romaniei si se doreau de catre CC al PCUS inceperea discutiilor "in timpul cel mai apropiat" pentru retragerea trupelor sovietice.(13) Georghe Gheorghiu-Dej a facut cunoscut acceptul Romaniei la 23 aprilie, iar 24 aprilie Comitetul Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varsovia a aprobat propunerea Uniunii Sovietice, in acord cu guvernul roman, privind "retragerea de pe teritoriul Republicii Populare Romane trupelor sovietice care se afla acolo in conformitate cu Tratatul de la Varsovia".(14) Raspunsul lui Georghiu-Dej a venit la 23 aprilie, acesta fiind de acord cu propunerea renuntarii stationarii in continuare a trupelor sovietice in RPR.(15) Astfel ca in urma hotararii luate de Comitetul Politic Consultativ al statelor membre ale Tratatului de la Varsovia din 24 mai 1958 cu privire la propunerea URSS ce viza retragerea trupelor sovietice de pe teritoriul RPR se incheie in aceeasi zi un Acord intre Ministerul Fortelor Armate ale RPR si Ministerul Apararii al URSS privind modalitatea de retragere a trupelor sovietice din România.(16) Acordul prevedea ca trupele sovietice aflate pe teritoriul Romaniei se vor retrage in perioada 15 iunie -15 august 1958.(17) Ramaneau insa in România o parte a munitiei si a carburantilor. Erau preluate aerodroamele folosite de catre trupele sovietice, insa acestea erau puse la dispozitia Fortelor Armate unite in caz de necesitate.(18) Articolul 8 preciza ca Ministerul Fortelor Armate al RPR va asigura transportul pe teritoriul RPR transportul trupelor sovietice, a tehnicii de lupta a acestora si a incarcaturilor ce se vor inapoia in URSS in conformitate cu Conventia Temporara incheiata in 26 decembrie 1948.(19) La 11 iunie 1958 a fost elaborat un plan "privind activitatile si ceremoniile legate de plecarea trupelor sovietice din România". Majoritatea ofiterilor sovietici care au parasit România au fost decorati de catre statul roman..(20)

Note:

I.V. Stalin a decedat la 5 martie 1953.

2 Ioan Scurtu, Romania Retragera trupelor sovietice 1958, Editura Didactica si Pedagogica R.A., Bucuresti, 1996, p. 38.

3 Ibidem.; 4 Ibidem, p.40.

5 Constantin Olteanu, Alesandru Dutu, Constantin Antip, Romania si Tratatul de la Varsovia, Ed.Pro Historia, Bucuresti, 2005 p. 37.

6 Ibidem.; 7 Ioan Scurtu, Romania Op.Cit. p. 232-233.

8 Constantin Olteanu, Alesandru Dutu, Constantin Antip, Op.Cit., p. 36.

9 Tibor Meray, Budapesta 1956 ? Atunci si dupa 44 ani, Editura Compania, Bucuresti, 2000, p. 339.

10 Ioan Scurtu, Op.Cit., p. 240.; 11 Ibidem, p.38.

12 Ibidem.; 13 Ibidem.

14 Ioan Scurtu, Op.Cit., p. 274.; 15 Ibidem, p.276.; 16 Ibidem, p.277.

17 Ibidem, p.278.; 18 Ibidem, p.279.

19 Ibidem, p.287.

20 Ibidem, p.318.

Autor: Cezar Petre Buiumaci, Bucuresti

1958 - Decoratii Acordate Militarilor Sovietici

Liderii RPR au decis sa marcheze retragerea trupelor sovietice din Romania printr-o decorare in masa a militarilor rusi cu medalia "Eliberarea de sub jugul fascist" si prin acordarea de ordine unui numar de ofiteri.

Astfel, la propunerea Ministrului Fortelor Armate, General-colonel Leontin Salajan, Prezidiul Marii Adunari Nationale adopta pe 14 iunie 1958 Decretul nr. 810, care prevedea decorarea militarilor sovietici "in semn de recunostinta pentru ajutorul internationalist acordat poporului roman in lupta pentru eliberarea de sub jugul fascist".

Articolul 2 al decretului stipula: "Se confera medalia "Eliberarea de sub jugul fascist" intregului personal militar si civil din unitatile Armatei Sovietice stationate pe teritoriul Republicii Populare Romane."

In total, nu mai putin de 35027 de militari sovietici au primit medalia. S-au pastrat evidentele cu numarul de medalii trimise in fiecare baza ocupata de rusi:

- Galati - 2430
- Focsani - 2232
- Ramnicu Sarat - 1730
- Braila - 2486
- Constanta - 9016
- Timisoara - 9657
- Cocargia - 2117
- Ianca - 2957
- Ploiesti - 1402

Interesant este insa faptul ca liderii RPR au acordat putine ordine, si acelea relativ putin importante, ofiterilor rusi. Acestia au fost impartiti in trei categorii, in functie de grad si vechime. Cei din categoria I au primit Ordinul Apararea Patriei, clasele 2 si 3, sau Ordinul Steaua RPR cl. 3. Celor din categoria a doua li s-a acordat Ordinul Steaua RPR cl. 4 iar cei din categoria a treia au primit Ordinul Steaua RPR cl. 5. Ofiterii inclusi in prima categorie au fost:

Ordinul Apararea Patriei Cl. 2

1. Gen. Lt. Tancuri Arhipov Vasilii Sergheievici
2. Gen. Mj. Drujkov Alexandr Gheorghievici

Ordinul Apararea Patriei Cl. 3

1. Col. Korintev Roman Feodorovici
2. Col. Orinci Alexandr Ivanovici
3. Col. Golovaci Mihail Emilianovici
4. Col. Satkovschi Leonid Lvovici
5. Lt. Col. Diacenco Ivan Filipovici
6. Maj. Dambergo Muharbec Bekirovici
7. Maj. Kublov Alexandr Mihailovici

Ordinul Steaua RPR Cl. 3

1. Col. Popadac Iosif Karpovici
2. Gen. Mj. Tancuri Kirsanov Alexandr Sergheevici
3. Col. Leahovenco Grigorii Lavrentivici

Ofiterii din celelalte doua categorii au primit in total 35 de ordine Steaua RPR cl. 4 si acelasi numar de ordine Steaua RPR cl. 5.

Intr-un discurs cu ocazia decorarii generalilor rusi, Gh. Gheorghiu Dej spunea: "in intreaga tara, la Galati ca si la Constanta, la Timisoara ca si la Iasi, au avut loc cu acest prilej [retragerea unitatilor ruse] puternice manifestari ale prieteniei romano-sovietice. Oamenii muncii au tinut sa-si exprime sentimentele de stima, recunostinta si dragoste pentru Uniunea Sovietica si pentru glorioasele sale forte armate." Discursul lui Dej nu face nici o referire la decoratiile acordate ofiterilor rusi.

In discursul de raspuns, Generalul Maior V. E. Kopienko (care, in mod jignitor, nu fusese decorat decat cu medalia, la fel ca un soldat de rand), afirma: "multumim din tot sufletul Comitetului Central al PMR ai Guvernului RPR pentru inaltele distinctii si declaram ca aceste decoratii sunt o dovada a prieteniei crescande dintre popoarele noastre; ele ne vor stimula, oriunde vom fi, sa muncim si mai departe pentru intarirea prieteniei si fratiei dintre popoarele sovietice si poporul roman, pentru fratia de arme romano-sovietica."

Cam acelasi lucru il spunea si Generalul Locotenent V. S. Arhipov, comandantul trupelor sovietice din Romania: "Permiteti-mi sa exprim sincera noastra recunostinta ostaseasca si sa spun: multumesc Comitetului Central al PMR, Guvernului RPR, intregului popor roman si armatei sale, pentru calda ospitalitate, pentru marele ajutor dat trupelor sovietice, pentru inaltele decoratii acordate generalilor, ofiterilor si soldatilor din unitatile militare sovietice."

Dupa cum se vede, ipocrizia care a caracterizat relatiile romano-sovietice in timpul ocupatiei apare extrem de clar si in momentul retragerii.

Autor: Dragos Baldescu, Bucuresti

Pagini din Istoria Învatamantului Iesean In Imagini Medalistice (II)

Medaliile care au drept domeniu de reflectare viața școlii vizează fundarea sau inaugurarea unor edificii destinate învățământului, jubileul unor institutii de învățământ, pe foștii elevi sau slujitori de excepție ai acestora, întâlnirea peste ani a unor promotii, absolvirea cursurilor cât și premiarea pentru rezultate deosebite în activitatea școlară.

Vom ilustra cu medalii ale învățământului iesean toate categoriile cu excepția celei dintâi, pentru care nu cunoaștem să existe realizări medalistice (în medalistica românească există doar o realizare din anul 1890 SPRE MEMORIA PUNERII PETREI FUNDAMENTALE / A LICEULUI DIN TURNU SEVERIN, cum citim pe avers, între două inscripții concentrice ce înconjoară un zid - simbol).

Autentica sau plasmuire târzie, medalia din 1838 a Academiei Mihailene se înscrie între cele dintâi medalii românești și este primul document medalistic ce consemnează un eveniment din viața culturală a Moldovei, aniversarea inaugurării primei institutii de învățământ superior din Iași. (1)

Așa cum se cunoaște, în toamna anului 1834 "învățământul academic (iesean n.n.) a fost inaugurat în localul vechii școli Vasiliene, cu cursurile de logica, algebra și istorie universală a anului I- filozofie". "Inaugurarea Academiei, care avea să poarte numele întemeietorului ei, s-a făcut în ziua de 16 iunie 1835. Conform regulamentului aprobat de domnitor în ziua de 14 iunie 1835, sistemul de învățământ de la această institutie era organizat în trei trepte (începător, gimnazial, academic). Nivelul academic avea trei facultăți (filosofică, juridică, teologică) și două cursuri speciale extraordinare (geometrico-practic și economic). Absolvenții primeau titlul de "laureat în științe și arte" (filozofie), avocat (juridică), inginer civil (cursurile de matematică aplicată). Acest "asezământ de învățături superioare universitare...sâmburele din care se dezvoltă Universitatea din Iași" cum spune A.D.Xenopol, a avut, după cum se știe, printre profesori pe M.Kogalniceanu, Ion Ghica, Ion-Ionescu de la Brad, Iacob Cihac, Iftimie Murgu, maiorul Singurov, Simion Barnutiu, Al. Papiu Ilarian, s.a.(2)

Împlinirea a trei ani de la înființarea acestei institutii de învățământ, în anul 1838, cum spuneam mai sus, este consemnată medalistic. Medaliiile (aramă, 40 mm) au pe avers inscripția pe cinci rânduri (cu alfabet de tranziție) plasată între două stele ACADEMIEI / MIHAILENE / ANIVERSALA / A / INAGURAREI. Pe revers, sunt două ramuri de lauri, patru linii, și inscripția SERBATA ÎN IULIE 1838 (medalia este reprodusă în numărul 3 al revistei, fig. 2av și 2rv, la pagina 6). Clădirea institutiei respective avea ca notă distinctă arcul ce înbrătașa strada ca să o unească de un edificiu aflat lângă actualul local al Liceului National, dar din nefericire arcul nu mai există și nu este reprezentat medalistic.

Universitatea ieseana (numită Mihaileana din anul 1933 iar din 1960, Al. I. Cuza) este inaugurată la 26 oct./ 7 noiembrie

1860 în prezența domnitorului Al.I.Cuza și a lui Mihail Kogalniceanu, primul ministru al Moldovei și a fost anunțată prin 21 de salve de tun. Festivitățile inaugurale au debutat cu un impresionant alai care s-a deplasat de la vechiul local al Academiei Mihailene la fosta proprietate Roznovanu, devenit local propriu al Universității (în actualitate este înbrătașat de clădirea Universității de Medicină și Farmacie "Gr. T. Popa") care dispunea, alături de cele 26 camere, de o aula, în care s-a desfășurat ceremonia respectivă. Filaret Scriban a rostit cuvântul inaugural, Kogalniceanu a citit decretul de înființare iar domnitorul a înmănat decretul, sigiliul, steagul și sceptrele (3).

La înființare, Universitatea va prelua în corpul său profesoral pe foștii profesori ai Academiei Mihailene, Simion Barnutiu, V.A.Urechia, Stefan Micle și alții. Menționăm că Universitatea a fost pepiniera care a generat toate institutiile de învățământ superior din Iași (Universitatea de Medicină și Farmacie prin înființarea Facultății de Medicină la 1 decembrie 1879, Universitatea Agronomică prin înființarea Secției Agricole la 1 decembrie 1931, transformată la 9 aprilie 1933 în Facultate de Agronomie și Universitatea Tehnică a căror baze au fost puse prin anii 1937-1938).

Fig. 1 Av

Fig. 1 Rv

Un moment marcant din viața Universității este ilustrat de medalia inaugurării, în anul 1897, a palatului acesteia de pe dealul Copoului. Palatul respectiv este construit în perioada 1893-1897 după proiectul arhitectului francez Louis Le Blac (fig. 1 av și 1rv) parțial pe locul fostului Teatru Mare de la Copou, mistuit de flăcări în 1888. Piatra de temelie a fost pusă în mai 1893 în prezența principelui Ferdinand, mostenitorul

tronului României. Rector al Universitatii era atunci Nicolae Culianu iar primar al Iasului Vasile Pogor. Inaugurarea cladirii, care dispunea de 214 sali, aula de 350 de locuri si biblioteca, s-a facut cu mare fast in prezenta familiei regale. Discursul inaugural a fost rostit de Spiru Haret, ministrul instructiunii publice si al cultelor, în acea memorabila zi de 21 octombrie 1897.(4)

Fig. 2 Rv

Fig. 2 Av

În anul inaugurării edificiului respectiv sunt realizate doua medalii. O prima medalie de 65 mm, de argint si arama, gravor A.Scharft (considerata oficiala), are pe revers (fig. 2rv) bustul în profil spre stânga al regelui Carol I si inscriptia semicirculara CAROL I REGE AL ROMANIEI. Pe avers (fig. 2av) într-o cununa de lauri este inscriptia pe cinci rânduri ÎN AMINTIREA / INAUGURĂRII PALATULUI / UNIVERSITĂȚII DIN IASI / 21 OCTOMBRE / 1897.

O a doua medalie care consemneaza evenimentul în discutie, din argint si bronz, de 65 mm, realizata de gravorul român Camiol, are reversul (fig. 3rv) asemanator cu al medaliei precedente iar pe avers (fig. 3av) prezinta palatul Universitatii si inscriptia UNIVERSITATEA DIN IASI (sus circular) INAUGURATA / ÎN / LUNA / OCTOMBRE / 1897 (jos pe patru rânduri).

Fig. 3 Av

Fig. 3 Rv

Mai ilustrativa ni se pare medalia realizata de românul Camiol care prezinta prima imagine medalistica a palatului Universitatii iesene vazut din nord-est. Din pacate, prin inscriptia de pe revers, aceasta medalie, poate lasa sa se înțeleaga ca Universitatea ca institutie, si nu cladirea, s-a inaugurat în octombrie 1897.

Un alt moment din viata Universitatii immortalizat în metal, sarbatorirea în anul 1911 a Semicentenarului, ilustreaza categoria medaliiilor jubiliare. În anul respectiv, asa cum ne informeaza publicatii ale vremii, în perioada 25-30 septembrie, în prezenta familiei regale si a unor înalti demnitari ai timpului, cât si a unor prestigiosi oameni de cultura (Iorga, Delavrancea, s.a.) se desfasoara serbarile jubiliare care cuprind între altele: vizite la Liceul Internat si Scoala Normala Vasile Lupu, la Trei Ierarhi si Sf.Nicolae Domnesc, la asezamintele Sf.Spiridon, pelerinaj la mormântul lui Mihail Kogalniceanu si dezvelirea statuii marelui om din fata Universitatii, deschiderea festiva a cursurilor pentru anul universitar 1911/1912. Festivitatile se încheie cu o vizita la Cetatuia unde se pune piatra fundamentala a noilor constructii de aici, proiectate de arhitectul N.Ghika-Budesti si unde "aviatorul român Vlaicu cu aparatul inventat de dânsul vine înspre Cetatuia, face mai multe ocoluri în jurul ei si coborându-se din ce în ce mai jos si primind multe aplauze..."(5).

Fig. 4 Av

Fig. 4 Rv

Pentru evenimentul planificat sa se desfasoare, cum era si normal, în anul 1910, Fany Saraga comanda la un atelier din strainatate un modest medalion cu toarta pe aversul si reversul caruia sunt doar inscriptii - UNIVERSITATEA DIN IASI 1860-1910 respectiv SERBARILE JUBILIARE 1910 (fig 4av si 4rv). Stabilindu-se festivitatile pentru anul 1911, aceeasi firma editeaza înca doua medalii - una ce consemneaza împlinirea unei jumatati de veac de la înfiintarea Universitatii si trei sferturi de veac de la înfiintarea Academiei Mihailene si alta în memoria lui A.I.Cuza si M.Kogalniceanu cu ocazia ridicarii statuiilor lor din Iasi (6).

Medalia jubileului Academiei Mihailene si Universitatii din anul 1911 are pe revers (fig. 5rv) busturile lui Mihai Sturdza, Cuza Voda si Carol I orientate spre stânga si inscriptia semicirculara MIHAI STURDZA VODA, CUZA VODA, CAROL I REGE. Pe avers (fig. 5av) este imaginea palatului universitatii având în partea de sus inscriptia arcuita 75 ANI DE LA FUNDAREA ACADEMIEI MIHAILENE. În exerga este inscriptia pe doua rânduri 1911 / 50 ANI DE LA FUNDAREA UNIVERSITATII IASI.

Fig. 5 Rv

Fig. 5 Av

Dupa cum se poate observa, pe medalile din 1897 si 1911 fatada principala are un singur rezalit central. Actuala fatada cât si extinderile au fost concepute de I.Pompilian, profesor la Academia de Arhitectura din Bucuresti si realizate în perioada interbelica, cu sprijinul lui Ion Petrovici, Nicolae Costachescu (primul doctor al Universitatii iesene, 1905) si Petre Andrei. Completarile si reparatiile facute dupa al II-lea razboi mondial, întrucât acesta distrusese jumatate din spatiul de învatamânt, s-au terminat la sarbatorirea Centenarului din 1960.

Fig. 6 Rv

Medalia realizata în anul 1960 la Centenarul Universitatii iesene, (gravor H.Ionescu), are pe revers (fig. 6rv) busturile lui Cuza si Kogalniceanu în profil spre stânga si inscriptia circulara ÎNTEMEIETORII UNIVERSITATII DIN IASI ALEX. IOAN

CUZA - M. KOGALNICEANU, iar pe avers (fig. 6av1) imaginea palatului universitatii din anul respectiv vazut din nord-est. Cu modificari în inscriptia de pe revers, medalia centenarului este adoptata ca medalie oficiala a Universitatii iesene fiind destinata, drept omagiu, marilor personalitati ce o viziteaza (fig. 6av2). Dintre medalile care apar ulterior, una singura aduce ca noutate imaginea palatului universitatii vazut din sud-est cu statuia lui Kogalniceanu (fig. 7).

Fig. 6 Av1

Fig. 6 Av2

Fig. 7

"Amplasata cu fatada principala de-a lungul unei strazi în panta, cladirea porneste de la trei nivele în partea superioara a pantei si ajunge la sase. Catre strada prezinta un rezalit central

cu o intrare monumentală prin care se ajunge într-o sală a pașilor pierduți. Rezalitul central este flancat de alte două rezalituri secundare. Corpurile clădirilor se desfășoară în jurul câtorva curți interioare”(7). Mai menționăm că pe fațada principală sunt plasate în patru registre 24 medaliașoare cu personalități de vază ale științei și culturii, unele dintre acestea profesând în Alma Mater Iasiensis, dintre care cităm pe A.T.Laurian, A.D.Xenopol, Petru Poni, Al.Philippide, Radu Cernătescu, Garabet Ibrăileanu, Grigore Cobălcescu.

Dintre medaliile dedicate jubileului unor institutii de învățământ vom mai pomeni: Liceul Național la 150 de ani, Liceul pedagogic Vasile Lupu la 125 de ani, Universitatea de Medicină și Farmacie și Institutul de Agronomie Ion Ionescu de la Brad la 100 de ani, Liceul Internat la 75 de ani și la Centenar precum și Institutele Unite la 25 de ani, pe care le vom prezenta într-un număr viitor.

NOTE:

1. Catalogul medaliilor moldo - române de la 1600 la 1906, publicat în Buletinul Societății Numismatice Române, anul III, trimestrul III/IV, 1905, trimestrul I/II, 1906, pag.10;
2. Informații și citate din Gheorghe Platon, Vasile Cristian, Istoria Universității din Iași, Editura Junimea, 1985, pag. 30-33;
3. Idem, pag. 52-53;
4. N.A.Bogdan, Regele Carol I și a doua sa capitală, Institutul de arte grafice C. Sfetea, 1916, pag. 430 și următoarele, 461 și următoarele;
5. Ortodoxul, revista Societății Ocrotirea a clerului Mitropoliei Moldovei, anul II, nr.7, Iași, 1911, octombrie;
6. Arhivele Statului Iași, Fond Primăria Comunei, dosar 128, filele 1-15, 1911; dosar 229, 1911, vol. 1, filele 22-23, 135, 139, 201, 203;
7. Ghe.Curinschi, Monumentele de arhitectură din Iași, Editura Meridiane, 1967, pag. 53-54.

Autor: Prof. Andone Cumpătescu, Iași

Bătălia de la Turtucaia (1916)

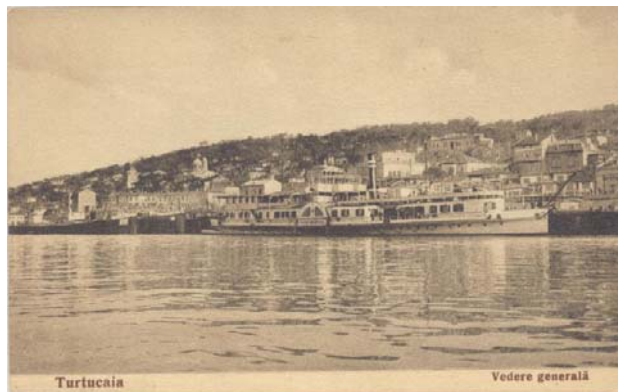
Nici o națiune nu este mandră de înfrângeri. Așa se explică faptul că relatări ale bătăliei de la Turtucaia sunt foarte greu de găsit în cărțile sau site-urile web românești. Căci Turtucaia a fost fără îndoială cea mai mare înfrângere din istoria armatei române. Au existat și alte înfrângeri mari, cu consecințe grave, cum ar fi Bătălia de la Cota Donului (1942) sau Bătălia din Moldova (1944), însă acelea au fost bătălii fără speranță, în care superioritatea inamicului era covârșitoare. La Turtucaia forțele erau însă aproximativ egale, superioritatea inamicului în oameni și artilerie fiind compensată de puternicele fortificații de care dispuneau trupele române. Dezastrul înregistrat aici a avut consecințe catastrofale, afectând grav moralul armatei și al populației chiar de la începutul războiului și ducând la o serie de decizii greșite ale Marelui Stat Major român.

Turtucaia și planurile operationale la intrarea în război

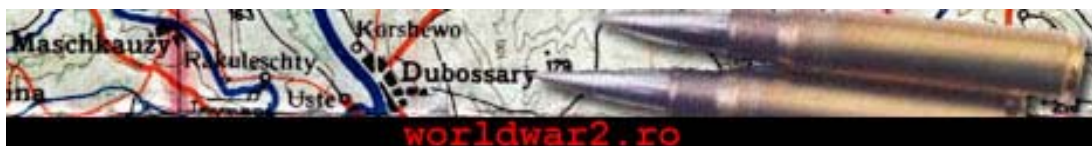
România a intrat în primul război mondial în august 1916, de partea Antantei. Inamicii imediați erau Imperiul Austro-Ungar la nord și Bulgaria la sud. Scopul României era de a elibera provinciile române aflate sub dominația austro-ungară (Transilvania, Banat și Bucovina). De aceea majoritatea trupelor, trei armate (Armata 1, 2 și Armata de Nord) compuse din cele mai bune unități, au fost concentrate pe frontiera de nord, pentru o ofensivă în Transilvania.

România nu avea nici un fel de pretenții teritoriale asupra Bulgariei, bulgarii aveau în schimb pretenții asupra Dobrogei

și Cadrilaterului. Armata română trebuia să se mențină în defensivă pe acest front la începutul războiului. Dacă ofensiva din nord se solda cu o victorie, o parte din trupele de acolo urmau să fie aduse în sud, pentru a trece la atac împreună cu trupele Antantei de la Salonic și a scoate Bulgaria din război.

Pentru că cele mai bune unități fuseseră trimise în Carpați, o singură armată (Armata a 3-a) era disponibilă pentru a apăra frontiera de sud. Această armată era compusă din cele mai slabe unități, formate din recruți bătrâni sau cu o instrucție precară, comandate de ofițeri de rezervă și dotate cu armament vechi de proveniență diversă. Armata a 3-a avea un front foarte lung de apărare și trei misiuni paralele: să împiedice pe inamic să treacă Dunărea, să apere cele două orașe fortificate de la sud de Dunăre (Turtucaia și Silistra) și să apere Dobrogea.

Se conta si pe sprijin din partea aliatilor. Rusii trebuiau sa trimita un Corp de armata in Dobrogea in timp ce Armata Antantei de la Salonic trebuia sa atace pozitiile bulgare pentru a retine cat mai multe din trupele lor pe acel front.

Turtucaia si Silistra erau considerate capete de pod pentru o viitoare ofensiva impotriva Bulgariei si urmau a fi aparate cu orice pret. Cum era de asteptat ca inamicul sa atace aceste doua orase cu toate fortele disponibile, ele au fost transformate in fortarete prin construirea unor centuri de forturi. Lucrarile au inceput in august 1914 la Turtucaia si in septembrie 1915 la Silistra, fara a fi insa finalizate pana la intrarea in razboi.

Trupele romane de pe frontul de sud

Armata a 3-a (Gen. Mihai Aslan) era compusa din:

- in defensiva pe Dunare: Div. 16 si 20 Infanterie
- la Turtucaia: Div. 17 Infanterie
- la Silistra: Div. 9 Infanterie
- in Dobrogea: Div. 19 Infanterie
- in rezerva (la nord de Dunare): Div. 18 Infanterie, Div. 1 Cavalerie

Corpul 47 Rus (Gen. Zaioncicovski) ar fi trebuit sa soseasca in Dobrogea inca din prima zi a razboiului. Era compus din Div. 61 Infanterie Rusa, Div. Sarba si Div. 3 Cavalerie Rusa. Desi acest corp ar fi trebuit sa aiba in jur de 50,000 de oameni, el nu avea decat 30,000 si era compus dintr-o divizie rusa de mana a doua, o divizie formata din prizonieri sarbi si o divizie de cazaci aproape inutila intr-un razboi de pozitii. Se spune ca Gen. Zaioncicovski s-ar fi opus cu vehementa trimiterii acestui corp, motivand ca aceste unitati foarte slabe vor pata onoarea armatei imperiale ruse in fata unei tari aliate. Corpul nu a ajuns pe front pana pe 14 august 1916, cand Romania a declarat razboi Austro-Ungariei.

Comandantul Armatei a III-a Romane, Gen. Aslan, a fost considerat dupa razboi unul din marii vinovati pentru dezastrul de la Turtucaia. Desi era socotit a fi unul dintre cei mai buni generali romani, se pare ca in timpul bataliei a fost vazut rar la comandamentul armatei, preferand sa joace carti la Cercul Militar. In orice caz, Mihai Aslan a fost numit la comanda doar cu putin timp (patru zile) inainte de inceputul razboiului si deci nu el a fost cel care a elaborat planul de operatiuni si dispozitia unitatilor. In plus, nu i s-a permis nici macar sa-si inspecteze trupele de pe frontiera. In ciuda unor masuri contadictorii luate in timpul bataliei, trebuie spus ca Gen. Aslan a fost singurul care a propus evacuarea garnizoanei de la Turtucaia dupa pierderea pozitiei principale de rezistenta, masura care ar fi salvat majoritatea trupelor.

Organizarea si trupele capului de pod Turtucaia

Comandantul Turtucaiei, generalul C. Teodorescu, avea la dispozitie urmatoarele forte, constituite in Divizia 17 Infanterie:

- Brigada 18 Infanterie - Reg. 36 si 76 Infanterie
- Brigada 39 Infanterie - Reg. 79 Inf. si Reg. de Rezerva
- 1 companie granicieri
- 1 pluton cavalerie
- 4 batalioane de militii (Buzau, Prahova, Mircea, Vasile Lupu)
- 1 companie pionieri cetate

In total: 19 batalioane (din care doar 3 faceau parte din armata activa) dotate cu 66 mitraliere. Majoritatea acestor unitati erau compuse din recruti batrani, aproape neinstruiti, care nu trasesera decat cateva cartuse de manevra si nu vazusera vreodata o piesa de artilerie in actiune. Majoritatea ofiterilor erau rezervisti, oameni educati (invatatori, medici, etc.) dar fara nici un fel de experienta militara. Printre ei se aflau poetul George Toparceanu (ofiter intr-o baterie de artilerie fara tunuri, martor neputincios al dezastrului) si pictorul Nicolae Tonita (care a luptat eroic in fruntea unei unitati de granicieri).

Comandantul garnizoanei, Generalul Constantin Teodorescu, era considerat un ofiter bine pregatit, care studiase la Academia de Razboi din Viena si publicase cateva carti de tactica. Nu avea pregatire de genist si este ciudat faptul ca a fost ales pentru a superviza constructia fortificatiilor si a comanda apararea. Teodorescu era perfect constient ca nu era omul potrivit pentru acest post si ceruse in repetate randuri sa fie mutat la comanda unei unitati de camp. Pentru incompetenta demonstrata in timpul asediului a fost considerat unul din principalii vinovati dupa terminarea razboiului.

Capul de pod Turtucaia era impartit in cinci sectoare. Forturile erau de tip vechi, cu putine elemente din beton, si nu puteau rezista unui bombardament al artileriei grele inamice. Exista si o a doua linie de rezistenta, ale carei fortificatii nu erau insa complete. Linia consta de fapt dintr-o linie de transee aproape prabusite si cateva mici obstacole de sarma ghimpata.

Sectorul 1 Staroselo:

- comandant: Lt-col. Nicolicescu.
 - 14 km lungime la vest de oras, intre Dunare si Valea Staroselo.
 - forturi: 1 Turtucaia, 2 Calimok, 3 Staroselo, 4 Siahlar si 5 Senovo, in acest sector se afla si o linie inaintata de rezistenta, in zona Staroselo.

- efective: 5 batalioane.
 - artilerie: 1 obuzier 210 mm, 4 tunuri 105 mm, 4 tunuri 75 mm si 29 tunuri 53 mm (Doar piesele care au luat efectiv parte la batalie. In toate sectoarele se aflau si alte tunuri care nu au tras nici un foc, fie din lipsa de munitie, fie pentru ca se aflau inca in curs de instalare in amplasamente blindate).

Sectorul 2 Daidir:

- comandant: Lt-col I. Dumitrescu.
 - 7 km lungime in partea de sud a centurii fortificate, intre Valea Staroselo si valcea de la vest de Centrul 10.
 - forturi: 6 Kovangilar, 7 Mesimhale, 8 Daidir si 9 Denizler.
 - efective: 4 batalioane.
 - artilerie: 8 tunuri 105 mm, 4 tunuri 87 mm, 13 tunuri 53 mm.

Sectorul 3 Antimovo:

- comandant: Lt-col A. Marinescu
 - 12 km lungime, la est de oras intre valcea de la vest de centrul 10 si Dunare.
 - forturi: 10 Belita, 11 Antimovo, 12 Vischioi, 13 Saraigal, 14 Sarsalnar si 15 Bolgar-Cusui.
 - efective: 4 batalioane.
 - artilerie: 1 tun 120 mm, 4 tunuri 105 mm, 4 tunuri 75 mm si 13 tunuri 53 mm.

Sectorul 4 Dunarea:

- comandant: Contraamiral Nicolae Negrescu.
 - consta din apararea fluviala (baraje de mine, estacade, baterii de torpile, etc.), bateriile de coasta, flota de pe Dunare, fortificatiile si trupele din insule si de pe malul stang, satul fortificat Kalimoc.
 - escadra de Dunare: 4 monitoare, 8 vedete, 4 canoniere, cu un total de 12 tunuri 120 mm, 8 obuziere 120 mm, 8 tunuri 57 mm, 24 tunuri 47 mm, 4 tunuri 37 mm
 - efective: 2 companii militii.
 - artilerie pe malul stang al Dunarii: 4 tunuri 120 mm, 4 tunuri 75 mm, 3 tunuri 53 mm.
 - artilerie pe malul drept al Dunarii: 4 tunuri 150 mm, 4 obuziere 120 mm, 8 tunuri 105 mm, 4 tunuri 75 mm si 2 tunuri 37 mm.
 - in insulele Carneciu si Chisulgeaua: 4 tunuri 75 mm, 5 tunuri 53 mm, 12 tunuri 37 mm.

Sectorul 5 Oltenita:

- constituit din fortificatiile si trupele ce aparau malul stang al Dunarii in zona capului de pod.
 - efective: 2 batalioane militii.
 - artilerie: 8 tunuri 75 mm.

Rezerva generala:

- 2 batalioane infanterie, 2 batalioane militii, 1 companie pionieri.
 - artileria mobila: 8 obuziere 120 mm, 8 obuziere 105 mm, 8 tunuri 75 mm.

Cea mai mare problema a aparatorilor era lipsa unei artilerii eficiente. Piesele disponibile erau diverse modele vechi (unele chiar din perioada Razboiului de Independenta), cu bataie scurta si munitie ineficienta. Nu e de mirare ca un contemporan compara tunurile de la Turtucaia cu "un muzeu al artileriei". Mai mult, artileria romana nu avea o conducere centrala, caci Gen. Teodorescu nu primise inca un ofiter care sa o coordoneze. Incapacitatea tunurilor garnizoanei de a combate artileria grea inamica va fi una dintre principalele cauze ale infrangerii. Doar in Sectorul I Staroselo trupele romane vor avea o artilerie eficienta: tunurile moderne ale flotei de pe Dunare, care au actionat coordonat, sub comanda ofiterilor navali.

Trupele Puterilor Centrale si planul de atac

Comandantul suprem al trupelor Puterilor Centrale din nordul Bulgariei era Feldmaresalul german August von Mackensen, deja faimos pentru victoriile obtinute impotriva rusilor pe frontul de Est si pentru zdrobirea armatei sarbe in 1915. Ordinele primite de la comandamentul german ii cereau sa atace frontiera cat mai curand posibil, in cazul in care Romania declara razboi, pentru a ajuta trupele austro-ungare din Transilvania.

Mackensen avea in subordine Armata a III-a Bulgara (Gen. Stefan Tosev) compusa din:

- Div. 1 Bulgara
- Div. 4 Bulgara
- Brigada 1/Div. 6 Bulgara
- Div. 1 Cavalerie Bulgara
- Detasamentul German Maior Hammerstein

La acestea se adaugau trupele bulgare care aparau Dunarea (24 batalioane), garnizoanele cetatilor Rusciuk si Varna (11 batalioane), Corpul 6 Turc (2 divizii, in curs de sosire de la Adrianopol) si flota de Dunare austro-ungara (8 monitoare si 4 vedete).

Avand informatii eronate despre forta trupelor romane de la Turtucaia si Silistra, Mackensen decide sa atace simultan ambele fortarete cu Div. 4 la Turtucaia si cu Div. 1 la Silistra. Gen. Tosev, comandantul Armatei a III-a Bulgare, se opune cu vehementa acestui plan. El arata ca forte romane din cele doua orase erau mult mai mari decat credea Mackensen, fortificatiile erau moderne iar un atac simultan putea rezulta intr-un dublu esec. Maresalul accepta observatiile lui Tosev si schimba planul de atac, ordonand o ofensiva asupra Turtucaiei cu aproape toate forte disponibile, in timp ce Silistra urma sa fie doar incercuita in faza initiala a bataliei, pentru a impiedica garnizoana de acolo sa vina in ajutorul aparatorilor de la Turtucaia.

Forte Puterilor Centrale care vor ataca Turtucaia (conduce de Generalul Kiselov, comandantul Div. 4 Bulgare):

- Div. 4 Bulgara - 17 batalioane, 23 baterii (dintre care 7 baterii grele si 4 de obuziere), 1 batalion mortiere, 1 batalion geniu

- 2 brigazi din Div. 1 Bulgara - 16 batalioane, 4 escadroane cavalerie, 14 baterii (dintre care 3 de obuziere), 1 batalion geniu

- Detasamentul Maior Hammerstein - 1 batalion german de asalt, 3 batalioane bulgare, 7 plutoane mitraliere, o baterie de obuziere, 2 baterii grele

Raportul de forte era net devavorabil trupelor romane. Inamicul avea 39 de batalioane fata de 19 romane si 40 de baterii de artilerie (22 la Turtucaia). In plus, toate trupele inamice erau experimentate (bulgarii erau in razboi din 1912, aproape fara pauza) si bine inarmate (inclusiv cu armament automat), in timp ce majoritatea unitatilor romane din Turtucaia aveau o instructie precara, moralul scazut si armament vechi de provenienta diversa.

Desfasurarea operatiunilor

Pana la 18/31 august - trupele romane observa miscari de trupe inamice in apropierea frontierei, dar nu are loc nici un atac.

18/31 August - un batalion german cu multe mitraliere ataca posturile de graniceri din Sect. 1 Staroselo si le ocupa. Granicerii se retrag, incendiind satele Turksmil si Senovo. In Dobrogea bulgarii ataca pozitiile granicerilor cu doua zile inainte de a declara oficial razboi Romaniei.

19 August/1 Septembrie - un detasament din Reg. 36 Inf. ataca si recucereste pozitiile de pe frontiera in Sect. 1. Generalul Teodorescu imparte artileria mobila intre cele trei sectoare si trimite 2 companii ca intariri in Sect. 1, al carui comandant le ceruse dupa atacul din ajun. In timpul noptii, inamicul ataca masiv frontiera in toate cele trei sectoare si trupele romane de acoperire se retrag spre oras.

20 August/2 Septembrie - Inamicul ataca in toate sectoarele, avanposturile rezista pana seara cand se retrag pe pozitia intermediara Staroselo in Sect. 1 si pe linia forturilor in celelalte sectoare. Desi pozitia principala de rezistenta nu fusese atacata inca, Gen. Teodorescu trimite un batalion din rezerva in Sect. 1 si 2 companii de militii in Sect. 3. El raporteaza Marelui Cartier General (MCG) ca situatia este destul de grava si cere intariri si munitii. In zona Silistra, avanposturile romane sunt respinse spre fortareata.

21 August/3 Septembrie - De la primele ore artileria grea inamica executa trageri de distrugere asupra pozitiei Staroselo si a forturilor din Sectorul 1. La ora 10, Detasamentul Maior Hammerstein declanseaza un prim asalt pe tot frontul in acest sector, respins cu pierderi grele pentru inamic. Un al doilea atac la ora 15 este si el respins dupa o lupta crancena. Comandantul sectorului intra in panica si cere intariri din rezerva generala. Al treilea asalt, la ora 19.30, reuseste sa patrunda in pozitia intermediara in coltul de Sud-Vest, provocand

retragerea precipitata spre pozitia principala de rezistenta a tuturor trupelor romane din acest sector. De remarcat ca inamicul nu reusise decat un succes minor si pozitia este evacuata practic fara lupta, datorita nervozitatii comandantului Sectorului 1. Contraatacul incercat de Gen. Teodorescu cu ultimul batalion din rezerva este respins. In celelalte doua sectoare nu au loc actiuni importante, cu exceptia unui slab atac inamic in Sectorul 3 Antimovo. Comandantul fortaretei raporteaza MCG ca situatia devine critica si cere urgent intariri. I se raspunde ca intaririle sunt deja pe drum si ca trupele ruso-romane din Dobrogea au primit ordinul de a ataca pentru a cadea in spatele unitatilor inamice din jurul Turtucaiei. Diviziei de la Silistra i se ordona sa atace spre Turtucaia.

22 August/4 Septembrie - Desi linia forturilor nici nu fusese atacata inca, Gen. Teodorescu raporteaza in cursul diminetii MCG ca nu mai are rezerve, situatia este disperata si fortareata nu mai poate rezista multa vreme. El ordona un atac in Sectorul 1, sprijinit de artileria sectoarelor 1 si 4 si a flotei, pentru a reocupa pozitiile pierdute cu o zi inainte. In timpul diminetii infanteria reocupa pozitiile de pe dealul Siahlar, evacuate de inamic din cauza tirului precis al artileriei romane (in special de pe nave). Inamicul contraataca in directia forturilor 2 si 3 iar trupele romane se retrag pe linia forturilor la ora 17.30. In Sectorul 2, artileria grea bulgara a tras asupra forturilor, in timp ce tunurile fortaretei executa trageri de contra-baterie. In Sectorul 3, comandantul sectorului ordona un atac cu doua batalioane asupra pozitiilor bulgare. Acestea resping inamicul si ocupa satele Sarighiol si Antimovo dar in mod inexplicabil Lt-col Marinescu le ordona sa se retraga in fortareata tocmai cand se aflau in plina inaintare. In timpul serii sosesc primele intariri: un batalion de infanterie si doua baterii de obuziere. In loc sa tina noul batalion in rezerva, Gen. Teodorescu il trimite in Sectorul 1, al carui comandant continua sa ceara intariri. Inca trei batalioane sosesc in timpul noptii, toate fiind trimise imediat pe linia forturilor.

La Silistra, Div. 9 constituie un detasament care sa atace spre Turtucaia. In urma unui ordin al Armatei a 3-a, atacul este amanat.

In Dobrogea, Gen. Zaioncikovski ordonase un atac in zona Kurtbunar, desi ordinele MCG ii cereau sa atace in directia Turtucaia. Din cauza faptului ca nu reusise inca sa-si concentreze fortele, si acest atac este anulat. In seara zilei Armata a 3-a Romana il informeaza ca situatia la Turtucaia era imbunatatita si ii cere sa recucereasca orasul Bazargic. De fapt, generalul rus ignorase deja ordinul anterior si isi pregatise trupele pentru un atac spre Bazargic.

23 August/5 Septembrie - Generalul Kiselov ordona asaltul general in toate cele trei sectoare.

In Sectorul 2 Daidar, pregatirea de artilerie incepe la ora 5.30. Cu ajutorul unui balon captiv si a doua avioane de recunoastere, 22 tunuri grele, 8 tunuri cu bataie lunga si 24 de obuziere executa trageri de distrugere asupra forturilor 7, 8, 9 si 10. In jurul orei 8, artileria bulgara raporteaza ca forturile au fost distruse si infanteria incepe asaltul sub acoperirea unei perdele de fum. In ciuda faptului ca avea deja pierderi grele si

majoritatea pieselor de artilerie fusesera distruse, Regimentul 79 Infanterie rezista eroic si reuseste sa respinga primul asalt. Cum insa nu primeste intariri (Gen. Teodorescu pastrase in rezerva doar doua companii de militii), regimentul este coplezit de un al doilea atac, la ora 9.45. Inamicul ocupa initial Fortul 8 Daidar, ulterior si forturile 7 si 9. Ramasitele unitatilor romane incearca un contratac la ora 12, respins de inamic. Cele patru batalioane romane din acest sector (atacate de 16 batalioane bulgare) pierd peste 3000 de oameni in prima faza a luptei si doar 300 de soldati din Reg. 79 mai supravietuiau in seara zilei. Cu ajutorul rezervelor, inamicul este oprit pe o pozitie intermediara si seara trupele romane din acest sector se retrag pe pozitia a doua de rezistenta. De remarcat ca batalionul de militii Vasile Lupu, trimis de Gen. Teodorescu din Sect. 5 pentru a intari apararea la ora 17.30, a intrat in panica in timpul deplasarii prin oras si nu a mai ajuns pe front. Episodul spune multe despre valoarea combativa a acestor unitati. De remarcat ca si unitatile inamice care au atacat in Sect. 2 au suferit pierderi enorme (aproximativ jumatate din efectiv).

Artileria grea bulgara tragand asupra fortificatiilor

Asaltul infanteriei bulgare

In Sectorul 1, artileria inamica este combatuta eficient de tunurile de pe monitoare si pregatirea se prelungeste pana la ora 12. Doua asalturi (primul la ora 12 si al doilea la 13.30) sunt respinse cu pierderi grele. In acest moment, alarmat de situatia din Sectorul 2, comandantul sectorului ordona trupelor din forturile 2-5 sa se retraga fara lupta pe pozitia a doua.

Informat de retragere, Gen. Teodorescu ordona un atac pentru a recuceri forturile, care va fi respins in jurul orei 18. Iritat de atitudinea trupelor de uscat, comandantul flotei debarca un detasament de marinari care va reusi sa opreasca un timp inaintarea inamica din directia Kalimok.

In Sectorul 3, un prim asalt inamic este respins la ora 9. Un al doilea atac la ora 13.30 ocupa fortul 11 iar comandantul sectorului ordona trupelor din forturile 13-15 sa se retraga fara lupta. Contraatacul ulterior este respins de inamic. Majoritatea trupelor romane din acest sector se retrag in debandada, fara a se opri pe pozitia a doua de rezistenta, incercand sa treaca Dunarea spre Oltenita.

Pana seara, inamicul strapunge pozitia principala pe toata lungimea ei si doar Fortul 1 Turtucaia se mai afla in mainile trupelor romane. Unitatile care au sosit ca intariri in timpul zilei sunt angajate in contraatacuri dezordonate, nesprrijinite de artilerie si respinse cu usurinta de inamic. Se pare ca unii dintre comandantii acestor unitati nici macar nu au mai trecut Dunarea, preferand sa priveasca batalia de pe malul romanesc. Intaririle sosite nu vor face decat sa mareasca numarul prizonierilor capturati de bulgari. Majoritatea tunurilor garnizoanei sunt pierdute, fie distruse de bombardamentul inamic, fie abandonate (majoritatea erau tractate de boi, cu conductori locali, care au fugit de sub focul artileriei inamice cu tot cu animale).

Informat de succesul atacului inamic, MCG ordona la ora 13 trupelor de la Silistra si din Dobrogea sa atace spre Turtucaia cu toate fortele disponibile. Gen. Basarabescu trimisese inca de dimineata doua detasamente pentru a recunoaste fortele inamice. Unul dintre ele respinge trupele bulgare si inainteaza pana la Baltagi-Enikioi in timp ce al doilea se va retrage in dezordine, dupa cateva succese initiale. Totusi, comandantul Div. 9 Romane ordona in timpul noptii tuturor trupelor sale sa se indrepte spre Turtucaia, in urma unui ordin direct al Gen. Aslan.

In Dobrogea, Gen. Zaioncikovski ignora din nou ordinea MCG si continua atacul spre Bazargic cu trupele romano-ruse de sub comanda sa. In timpul noptii el dispune ca doar o brigada de cavalerie rusa sa se indrepte spre fortareata asediata.

In mod inexplicabil, Gen. Teodorescu raporteaza in timpul noptii ca forta atacului inamic a slabit si ca situatia este sub control. Generalul era probabil incurajat de succesul catorva contraatacuri locale.

24 August/6 Septembrie - Artileria inamica deschide focul la ora 4.30, zadarnicind organizarea unui contraatac ordonat de Gen. Teodorescu. Atacul inamic pe tot frontul progresa insa cu greutate.

Informat in mod eronat de un avion de reconostere ca trupele Diviziei 9 s-ar apropia de oras, Teodorescu ordona un atac pe tot frontul pentru a castiga timp. In ciuda faptului ca unele dintre unitatile romane angajate in atac (inceput la ora 11) vor lupta vitejeste, acesta este respins si unitatile se amesteca intre ele. La ora 12 inamicul patrunde in oras si la ora 13.15 Gen. Teodorescu paraseste fortareata, conform unui ordin al MCG.

La ora 16.45, MCG primește ultima telegrama de la Turtucaia, prin care se anunță caderea orasului. Unele unități execută ultimul ordin al lui Teodorescu, de a încerca să strângă apărarea inamică spre Silistra (doar 2208 oameni vor reuși). Grosul trupelor române, înghesuie lângă Dunare, se predau inamicului, în total 500 ofițeri și 22.000 de soldați, cu tot materialul din dotare.

Generalul Kislov și Prințul Boris (viitorul Rege al Bulgariei Boris al II-lea) pe ruinele unuia dintre forturi

Aflat la fața locului, George Toparceanu descrie momentul: "Putin mai jos, un râu vertical de fum negru izvorăște impetuos dintr-un slep cu petrol, incendiat.

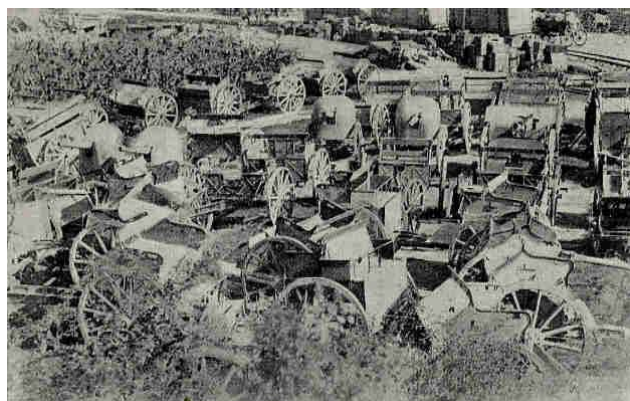
Dincoace, între marginea apei și malul înalt de nisip care-i adăposteste încă de gloantele bulgarilor, oamenii noștri se grămădesc, dezorientați. Unii au ridicat de pe acum albituri în vârful baionetelor; alții se plimbă nepăsători, cu sufletul împietrit. De câteva ceasuri, gloata înșirată de-a lungul pe sub maluri a sporit mereu, cu cete de fugari, cei mai mulți fără armă, care coborau dinspre Turtucaia nădăduind să găsească aici un mijloc de salvare, peste apă, ori în jos, spre Silistra. Dar toate bărcile, toate scândurile, toți snopii de nuiiele au dispărut de mult, iar drumul spre Silistra e barat de inamic. Sus, pe marginea unui dâmb înalt, deasupra drumului care taie piezis malul de nisip, un soldat bulgar în uniformă cafenie ne face semne mari cu sapca să pornim într-acolo. S-a isprăvit. Peste ultimul act al sângeroasei tragedii de la Turtucaia, se va lăsa în curând cortina usoară a înserării."

Cat despre atacul Div. 9 de la Silistra, în care Gen. Teodorescu și MCG își puseseră atâtea speranțe, el va esua lamentabil. După o ciocnire cu inamicul în zona Sarsanlar, Gen. Basarabescu ordona tuturor unităților să se retragă, moment în care retragerea se transforma în derută. Aflata la Silistra, Yvonne Blondel relatează cum unitățile române patrund în oraș cuprins de panică, după ce abandonaseră o parte a armamentului pe drum. Unele unități trec direct Dunarea și nu vor fi regrupate decât la Calarasi.

Urmările Bătăliei

Amploarea înfrângerii va soca autoritățile civile și militare de la București. Optimismul cauzat de succesele din Transilvania este înlocuit de depresie. Primul ministru I.I.C. Brătianu plânge

în tăcere în timpul ședinței de guvern, în timp ce în oraș se zvoneste că bulgarii au trecut Dunarea și se apropie de capitală. Promisiunea ofensivă din Transilvania este parțial oprită chiar din ziua capitulării Turtucaiei, pentru a fi apoi stopată cu totul.

Material de artilerie capturat de bulgari la Turtucaia

Vestea înfrângerii se răspândește repede. Generalul Alexandru Averescu, comandantul Armatei a II-a, afla de ea în aceeași noapte: "Pe la ora 3 noaptea sosește Capitanul Cezarescu și mi aduce știrea că Turtucaia a fost luată de bulgari; că tot materialul nostru de acolo este pierdut; că trupele în parte sunt luate de bulgari, în parte debandate. Figura sa reflectă consternarea de la Marele Cartier General. A intrat groază în comandamentul nostru suprem."

Comandamentul român pierde orice încredere în puterea de rezistență a fortificațiilor. Silistra este evacuată fără luptă. Când trupele inamice se vor apropia de București, trupele române se vor retrage din oraș fără a încerca să reziste pe centura de forturi construită de regele Carol I.

Ca o consecință imediată a căderii Turtucaiei, Averescu este numit comandant al trupelor din sectorul de sud. Cu unități retrase din Transilvania, el va încerca să reia inițiativa trecând Dunarea pentru a încerca trupele lui Mackensen din Dobrogea. Deși operațiunea (numită "Manevra de la Flamanda") pornea de la o idee bună, ea va esua lamentabil datorită proastei organizări și capriciilor vremii. Toate planurile inițiale de operațiuni sunt abandonate și, înfrante pe toate fronturile, trupele se vor retrage în Moldova. După reorganizare și reechipare cu armament modern, unitățile române vor spala rusinea de la Turtucaia și vor lupta vitejește, necunoscând înfrângerea în 1917-1919. Pe 6 August 1919, trupele române patrund în Budapesta, după ce zdrobisera unitățile armatei roșii ungare conduse de Bela Kun. Turtucaia va rămâne însă o amintire dureroasă, un simbol al nepregătirii armatei române în 1916 și al uriaselor pierderi suferite din cauza indiferenței politicienilor, care au intrat în război cu o armată numeroasă dar prost instruită și echipată.

Rezumând războiul României, Constantin Kiritescu scria: "Zori roșii se arată la orizont. Sunt scene din sângerosul nostru război. Filmul încremeneste asupra unei viziuni de amaraciune și groază: Turtucaia. [...] De la Turtucaia la Budapesta... este drumul de la înfrângere la biruință, de la umilire la mandrie,

de la catastrofa ce ameninta viitorul unei tari pana la sarbatoarea mareata a invierii.”

Turtucaia dupa razboi

Batalia de la Turtucaia este in general sumar descrisa in istoriografia romaneasca. Ciudat este insa ca batalia nu este prea bine studiata nici de istoricii bulgari. In anii comunismului, Turtucaia era ignorata fiind considerata o batalie impotriva ”fratilor” socialisti romani si rusi.

Dupa infrangerea Puterilor Centrale, Turtucaia si Cadrilaterul revin din nou Romaniei. Nu se va mai face insa nici o incercare de a fortifica orasul. Si poate ca si amintirea infrangerii a contat atunci cand Romania, sub presiunea germana, accepta sa cedeze provincia bulgarilor in 1940 (Tratatul de la Craiova).

Imediat dupa batalie, Gen. Kiselov decide ca toti soldatii morti din ambele tabere sa fie ingropati in ruinele Fortului 6 Kovangilar. In 1922, autoritatile romane construiesc acolo un monument cu o inscriptie in patru limbi (româna, bulgara, germana si turca): ”Onoare si admiratie celor care au stiut sa moara vitejeste pentru tara lor”.

Cimitirul de onoare a fost construit de Societatea ”Cultul Eroilor” în 1926. A fost ulterior restaurat si modificat de bulgari in 1942 si intre 1982-2002. Pe zidul înconjurator sunt înscrise azi doar numele militarilor bulgari cazuti în batalie. Batalia este comemorata in fiecare an, in prima duminica din septembrie.

Ofiteri decorati cu Ordinul Mihai Viteazul

Este un paradox faptul ca primele Ordine Mihai Viteazul, cea mai inalta distinctie pentru vitejie a armatei romane, au fost acordate pentru o infrangere dezonoranta. Colonelul Nicolae Marasescu, ofiterul care a semnat capitularea, este chiar primul cavaler al ordinului (prin ID nr. 2970 din 28 septembrie 1916). Unii ofiteri au primit probabil ordinul datorita lipsei de informatii exacte despre desfasurarea bataliei in acel moment. Este in special cazul Lt-col Nicolicescu Solomon, a carui conduita in functia de comandant al Sectorului 1 nu poate fi considerata in nici un caz eroica.

Majoritatea ofiterilor si-au meritat insa inalta distinctie. Spre exemplu, Lt-col Dumitrescu Ioan a condus rezistenta unitatii sale in Sectorul II pana aceasta a fost aproape complet decimata.

Si printre celelalte nume din lista sunt cateva cazuri interesante.

Pictorul Nicolae Tonita, Locotenent in Reg. 1 Graniceri, va fi decorat ”pentru exemplul de vitejie ce a dat [...] cand grav ranit a continuat sa comande compania pana la pierderea cunostintei dupa care a fost evacuat in spatele frontului.”

Slt. Hurmuzescu Mihail, comandantul vedetei ”Grigore Ioan”, este primul ofiter de marina care va fi decorat cu Ordinul Mihai Viteazul ”pentru ca a condus vedeta afara din Canalul Cusuiului cand ofiterii si jumatate din echipaj fusesera secerati de gloante.”

In sfarsit, Slt. (rez) Constantinescu Victor este unul dintre putinii ofiteri care vor primi Ordinul pentru vitejie la comanda unei unitati de militii, ”pentru ca a cerut comanda Batalionului de militii Vasile Lupu care ramasese fara ofiteri executand un contraatac viguros la Turtucaia.”

Nicolae Tonita

Lista completa a ofiterilor decorati cu Ordinul Mihai Viteazul pentru vitejie la Turtucaia:

1. Col. Marasescu Nicolae, comandantul Brigazii 10 Infanterie
2. Lt-col. Petrescu Ioan, comandantul Reg. 34 Infanterie
3. Lt-col. Dumitrescu Ioan, comandantul Reg. 79 Infanterie
4. Lt-col. Nicolicescu Solomon, comandantul Reg. 36 Infanterie
5. Lt-col. Popescu Ioan
6. Cpt. Badescu Mihail
7. Lt. (rez) Slavescu Virgiliu
8. Slt. (rez) Constantinescu Victor
9. Slt. Hurmuzescu Mihail, comandantul vedetei "Grigore Ioan"
10. Lt. Nicolae Tonita
11. Lt. Jinga Petre
12. Cpt. Grigorescu Traian

Bibliografie

1. "Romania in razboiul mondial 1916-1918", Serviciul istoric al marelui stat major, Bucuresti, 1934
2. "Amintiri din luptele de la Turtucaia", George Toparceanu,

Ed. Junimea, Bucuresti, 1985

3. "Pirin-Planina", George Toparceanu, Ed. Junimea, Bucuresti, 1985

4. "Jurnal de razboi 1916-1917. Frontul de sud al Romaniei", Yvonne Blondel, Institutul Cultural Roman, Bucuresti, 2005

5. "Ordinul militar de razboi Mihai Viteazul", Col. Eugen Ichim, Ed. Modelism & Jertfa, Bucuresti, 2000

6. "Istoria razboiului pentru intregirea Romaniei 1916-1919", Constantin Kiritescu, Ed. Romania Noua, Bucuresti, 1923

7. "Marina romana in primul razboi mondial 1916-1918", Raymond Stanescu si Cristian Craciunoiu, Ed. Modelism, Bucuresti, 2000

8. "Notite zilnice de razboi", Maresal Alexandru Averescu, Ed. Cultura Nationala, Bucuresti

9. "The battle of Turtucaia: Romania's grief, Bulgaria's glory", Glenn E. Torrey, East European Quarterly, XXXVII, Nr. 4, ianuarie 2004

10. www.tutrankanmuseum.org

Autor: Dragos Baldescu

COLECTIONARUL ROMAN - revista online gratuita pentru colectionari, ISSN 1842 - 6069

Editori:

Dragos Baldescu - e-mail: dragosbaldescu@yahoo.com, moderator al sectiunii de decoratii a forumului www.worldwar2.ro

Aldor Balazs - e-mail: office@transylvanian-numismatics.com, administrator al forumului www.transylvanian-numismatics.com

Nu ezitati sa ne contactati pentru orice intrebari, contributii, observatii, pe e-mail sau pe cele doua forumuri

